

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

ПРОБНО ПРЕБРОЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО И
ЖИЛИЩНИЯ ФОНД КЪМ 1 СЕПТЕМВРИ 2010
ГОДИНА

ИНСТРУКЦИЯ

ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПРЕБРОИТЕЛНИТЕ КАРТИ

2010

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

- [I.1. Въведение](#)
- [I.2. Органи на преброяването и тяхната йерархия](#)
- [I.3. Опазване на тайната на индивидуалните сведения](#)
- [I.4. Преброителни документи](#)
- [I.5. Начало и времетраене на пробното преброяване](#)
- [I.6. Критичен момент на преброяването](#)
- [I.7. Задачи на контролора](#)
- [I.8. Задачи на преброителя](#)
- [I.9. Ред за провеждане на преброяването](#)

II. ИНСТРУКЦИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА КАРТА „ВРЕМЕННО ПРИСЪСТВАЩИ ЛИЦА”

III. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПРЕБРОИТЕЛНА КАРТА

III.1. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА АДРЕСНА ЧАСТ

III.2. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „СГРАДА”

- [Въпрос 1. Какъв е видът на сградата?](#)
- [Въпрос 2. Къде се намира сградата?](#)
- [Въпрос 3. На колко етажа е сградата?](#)
- [Въпрос 4. От какъв материал е построена сградата?](#)
- [Въпрос 5. Има ли монтирани слънчеви панели \(колектори\) на сградата?](#)
- [Въпрос 6. Обитавана ли е сградата?](#)
- [Въпрос 7. През коя година е построена сградата?](#)
- [Въпрос 8. Има ли в сградата инсталация за отопление \(централно или собствено\)?](#)
- [Въпрос 9. Има ли в сградата асансьор?](#)
- [Въпрос 10. Колко жилища има в сградата?](#)

III.3. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „ЖИЛИЩЕ”

- [Въпрос 1. Какъв вид е жилището?](#)
- [Въпрос 2. Как се използва жилището?](#)
- [Въпрос 3. Каква собственост е жилището?](#)
- [Въпрос 4. Собственици или наематели живеят в жилището?](#)
- [Въпрос 5. Колко стаи има в жилището?](#)
- [Въпрос 6. Размер на стаите в жилището](#)
- [Въпрос 7. Има ли кухня в жилището?](#)
- [Въпрос 8. Спомагателни помещения](#)
- [Въпрос 9. Има ли жилището електричество?](#)
- [Въпрос 10. Има ли жилището водопровод?](#)
- [Въпрос 11. Какъв източник на вода ползва жилището?](#)
- [Въпрос 12. Има ли жилището канализация?](#)
- [Въпрос 13. Има ли жилището тоалетна?](#)
- [Въпрос 14. Има ли жилището течаща топла вода?](#)
- [Въпрос 15. Има ли жилището баня?](#)
- [Въпрос 16. С какво се отоплява жилището?](#)
- [Въпрос 17. Има ли жилището външна изолация?](#)
- [Въпрос 18. Има ли жилището енергоспестяваща дограма?](#)
- [Въпрос 19. Битова осигуреност на домакинството](#)

III.4. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „НАСЕЛЕНИЕ”

III.4.1. СПИСЪК „ВРЕМЕННО ПРИСЪСТВАЩИ ЛИЦА”

III.4.2. СПИСЪК „ЧЛЕНОВЕ НА ДОМАКИНСТВОТА И СЕМЕЙСТВОТА”

III.4.3. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА КАРТА „НАСЕЛЕНИЕ”

Номер лице

Собствено, бащино и фамилно име на лицето

Въпрос 1. Единен граждански номер/Личен номер на чужденец/Личен номер

Въпрос 2. Пол

Въпрос 3. Отношение на лицето към главата на домакинството

Въпрос 3а. Брой членове в домакинството”

Въпрос 4. Отношение на лицето към главата на семейството

Въпрос 4а. Брой членове в семейството

Въпрос 5. Към коя категория население се отнася преброяваното лице?

Въпрос 6. Дата, от която лицето отсъства

Въпрос 7. Адрес на преброяваното лице

Въпрос 7а. Постоянен адрес

Въпрос 7б. Настоящ адрес

Въпрос 8. Дата и държава на раждане

Въпрос 9. Гражданство

Въпрос 10. Етническа група

Въпрос 11. Владее ли лицето български език?

Въпрос 11а. Майчин език

Въпрос 11б. Какви други езици ползва лицето?

Въпрос 12. Вероизповедание

Въпрос 13. Религиозно ли е лицето?

Въпрос 14. Юридическо семейно положение

Въпрос 15. Фактическо семейно положение

Въпрос 16. Брой на живородените деца

Въпрос 17. Кой от тях живеят в чужбина повече от една година?

Въпрос 18. Променяло ли е лицето мястото си на обичайно живеене досега?

Въпрос 18а. Година на последното преселване

Въпрос 18б. От къде се е преселило лицето?

Въпрос 18в. От друга държава?

Въпрос 19. В периода 1980 – 2010 г. живяло ли е лицето в чужбина за повече от 12 месеца?

Въпрос 20. Място на обичайно живеене на лицето преди една година (на 01.09.2009 г.)

Въпрос 21. Учи ли лицето?

Въпрос 22. Степен на завършено образование

Въпрос 23. Работило ли е лицето поне един час в дните от 26.08.2010 до 01.09.2010 г. срещу заплащане в пари, натура или друг доход?

Въпрос 24. Лицето е

Въпрос 25. Месторабота

Въпрос 26. Форма на собственост на фирмата, учреждението, организацията

Въпрос 27. Каква е професията, длъжността (основната дейност), която лицето изпълнява на своето работно място?

Въпрос 28. В едно и също населено място/държава ли работи/учи и живее лицето?

Въпрос 29. Къде работи/учи лицето

Въпрос 30. Ако лицето работи/учи в друго населено място/държава и пътува ежедневно, с какъв вид транспорт се придвижва?

Въпрос 31. Източници на средства за съществуване

Въпрос 32. Кой от посочените източници е основен за лицето?

Въпрос 33. Изпитва ли лицето затруднения в ежедневната си дейност поради трайно увреждане?

Въпрос 34. Призната от ТЕЛК/НЕЛК степен на загубена работоспособност (за лицата на 16 и повече години)

Въпрос 35. Призната от ДЕЛК намалена възможност за социална адаптация (за лицата до 16 години)

Въпрос 36. Заболяване, за което е издадено разрешението

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

I.1. Въведение

Целта на преброяванията на населението и жилищния фонд е да се осигури информация за броя и структурите на населението, промените, които настъпват в тях и в условията на живот на хората.

Основната задача на преброяването е получаване на статистически данни общо за страната и по административно-териториални единици за броя и състава на населението по пол, възраст, образование, икономическа активност и други демографски и етнокултурни признаци, за размерите и характеристиките на сградния и жилищния фонд в зависимост от конкретната социално-икономическа и демографска ситуация на страната.

Преброяването на населението и жилищния фонд се осъществява в изпълнение на Регламент № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно преброяването на населението и жилищния фонд и Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2011 г. (ЗПНЖФ), приет от 40-ото Народно събрание на 15.05.2009 г. и обнародван в Държавен вестник, бр. 39/26.05.2009 година.

Преброяването се извършва съгласно инструкциите и указанията, разработени от Националния статистически институт.

Основно изискване на преброяването е събирането на изчерпателни и достоверни данни. За попълване на преброителните карти домовете се посещават от назначени за тази цел преброители, които са длъжни да спазват точно инструкциите за попълване на преброителните документи.

I.2. Органи на преброяването и тяхната йерархия

Преброяването на населението и жилищния фонд се извършва от определени в закона органи.

Органи по преброяването са:

- Националният статистически институт;
- Централната комисия по преброяването;
- Областните комисии по преброяването;
- Териториалните статистически бюра;
- Общинските комисии по преброяването;
- Контрольорите;
- Преброителите.

В общините отговорен за цялостната дейност по организацията и провеждането на преброяването е ръководителят на преброяването, определен от Общинската комисия по преброяването. Той е длъжен да изучи основно всички материали, издадени от Националния статистически институт, за да може самостоятелно да изпълнява, ръководи и контролира работата по преброяването. Ръководителят на преброяването отговаря за организирането и изпълнението на задачите по предварителната подготовка и провеждането на преброяването в общината, както и за комплектоването и предаването на преброителните материали в Общинската комисия по преброяването.

На ръководителя на преброяването в общината са подчинени отговорниците за преброяването в населените места на общината, контрольорите и преброителите независимо от служебното им положение извън преброяването.

За всяко населено място се определя отговорник за преброяването, който организира и ръководи дейността на контрольорите и преброителите.

Контрольорът отговаря за организацията и качествено провеждане на преброяването в поверения му контролен район. Той ръководи, контролира и подпомага преброителите от своя район и осъществява връзката между тях и ръководителя на преброяването в общината, а също и с органите на местната администрация.

Контрольорът е длъжен да изучи подробно целия инструментариум по преброяването, за да може да взема правилни решения по възникнали въпроси за конкретни ситуации по време на преброяването.

Преброителят трябва да изучи и подробно да е запознат с преброителните материали. В дейността си той трябва да спазва инструкциите за провеждане на преброяването, да изпълнява всички указания на контрольора и да се съветва с него по всички въпроси, възникнали преди и по време на преброяването. Когато преброителят не е съгласен с някои указания на контрольора, той може да се обърне към отговорника за преброяването в населеното място или към ръководителя на преброяването в общината.

При изпълнението на своите задължения по време на преброяването преброителите и контрольорите имат право да посещават всички сгради и жилища в своя преброителен участък и контролен район, като са длъжни да се легитимират пред гражданите с документи за самоличност (паспорт/лична карта) и специална карта на преброителя/контрольора.

I.3. Опазване на тайната на индивидуалните сведения

Основна задача на преброяването е събирането на достоверни статистически данни. Ето защо при получаване на отговорите от преброяваните лица е необходимо да се спазват точно инструкциите за попълване на преброителните карти. Ако някои лица откажат да дадат необходимите данни или изобщо не желаят да бъдат преброени, преброителят незабавно трябва да съобщи на контрольора и на ръководителя на преброяването в населеното място/общината, които вземат мерки за осигуряване на необходимите сведения, съгласно ЗПНЖФ.

Преброителите и контрольорите са длъжни да пазят в строга тайна индивидуалните данни както за гражданите, така и за жилищата. Съгласно Закона за статистиката и ЗПНЖФ преброител или контрольор, който умишлено събира неверни или непълни данни, дава неправилни нареждания, изпълнява указания на лица, неангажирани в апарата по преброяването, разпространява лични сведения за гражданите или ги използва с користна цел, носи отговорност за това.

Защитата на поверителността на данните и опазването на тайната на индивидуалните сведения за лицата и домакинствата са гарантирани от Закона за статистиката, чл. 25 – 27, и от ЗПНЖФ.

Съгласно ЗПНЖФ:

Чл. 29. Статистическа информация, получена от обработката на преброителните карти, се използва единствено за статистически цели.

Чл. 30. Лицата, заети със събирането, контрола, въвеждането и обработката на данните от преброяването, не могат да разгласяват или да предоставят индивидуални или обобщени данни, получени по време на преброяването.

Чл. 31. (1) Националният статистически институт и териториалните статистически бюра осигуряват опазване на персоналните данни, като предприемат необходимите организационни и технически мерки и допускат до работа с данните само лица, подписали клетвени декларации за опазване на тайната.

(2) Преброителите, контрольорите и придружителите подписват клетвени декларации по време на инструктивните съвещания при получаване на служебната карта по чл. 28, ал. 3.

(3) Задължението по чл. 29 и по чл. 30 продължава и след прекратяването на работата с тези данни.

Чл. 32. (1) Попълнените по време на преброяването преброителни карти се унищожават след изтичането на три години от датата на приключване на преброяването.

Чл. 35. Лице, което не предостави на преброителите данните по чл. 6 - 8 или предостави неверни данни, се наказва с глоба 60 лв.

Чл. 36. Преброител, контрольор или друго длъжностно лице, което не изпълни задълженията си по този закон, се наказва с глоба от 250 до 500 лв.

Чл. 37. Длъжностно лице, което има достъп до индивидуални данни и ги предостави или използва за други цели освен определените в чл. 29, ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба от 2000 до 6000 лв.

I.4. Преброителни документи

Папката на всеки преброител трябва да съдържа следните документи:

1. Обр. ПНЖ-2 „Списък на сградите, жилищата, домакинствата и лицата в преброителния участък”.
2. Преброителна карта за сградите, жилищата и населението.
3. Преброителна карта за временно присъстващи лица.
4. Инструкция за попълване на преброителните документи

Папката на всеки контрольор трябва да съдържа следните документи:

1. Инструкции за попълване на преброителните документи.
2. Обр. ПНЖ-3 „Списък на сградите, жилищата, домакинствата и лицата в контролния район”.

I.5. Начало и времетраене на пробното преброяване

Пробното преброяване ще започне в 8 часа на 1 септември 2010 г. и ще продължи до 20 часа на 14 септември 2010 година.

Преброяването по интернет чрез електронен формуляр ще започне в **8 часа на 1 септември 2010 г.** и ще продължи до **8 часа на 7 септември 2010 година.**

Класическото преброяване с преброител ще започне в **8 часа на 7 септември 2010 г.** и ще продължи до **20 часа на 14 септември 2010 година.**

Всички данни за сградите, жилищата, домакинствата и лицата се установяват **към критичния момент** на преброяването.

I.6. Критичният момент на преброяването е 0 часа на 1 септември 2010 г.

Това означава, че преброителят трябва да се интересува какво е било местонамирането и състоянието на единиците на наблюдение (сграда, жилище, домакинства и лица) **към този момент**. *При попълването на електронен формуляр лицата трябва да имат предвид, че всички данни се отнасят към критичния момент на пробното преброяване.*

I.7. Задачи на контрольора

В 8.00 часа на 7 септември 2010 г. контрольорът проверява дали всички преброители са започнали преброяването и помага на тези, които срещат някакви затруднения.

В случай, че някой от преброителите не е в състояние да започне преброяването, уведомява за това ръководителя на преброяването, който нарежда той да бъде заменен с резервен преброител.

По време на преброяването контролорът трябва ежедневно да се среща с преброителите от контролния си район, да проверява работата им и заедно да решават възникналите проблеми. Когато установи, че някой от преброителите не може да изпълнява задълженията си, контролорът докладва за това на ръководителя на преброяването в общината и предлага преброителят да бъде заменен с резервен.

При получаването на преброителните материали контролорът прави проверка за пълнотата и точността на данните в преброителните карти и списък обр. ПНЖ-2 и след отстраняването на евентуално допуснати от преброителя грешки приема документите срещу подпис на съответните места в преброителните карти и списък обр. ПНЖ-2.

След като приключи проверката на преброителните материали за контролния си район на основата на списъците обр. ПНЖ-2 по участъци, контролорът попълва обр. ПНЖ-3 „Списък на сградите, жилищата, домакинствата и лицата в контролния район”.

I.8. Задачи на преброителя

Основно задължение на преброителя е да записва верни и пълни данни за преброяваните лица, жилища и сгради. Той трябва да спазва точно инструкциите за попълването на преброителните карти, за да се осъществи основният принцип на преброяването - да няма неброени лица, сгради и жилища.

Преброителят трябва да бъде коректен и вежлив с лицата, които ще преброява. При влизане в жилищата той трябва да се представи с фамилното си име, да покаже служебната си карта на преброител, да обяви целта на посещението си, да поясни накратко целите и задачите на преброяването, след което да пристъпи към попълване на преброителните карти.

Ако лицето/лицата в едно жилище вече са се преброили по интернет чрез електронен формуляр, преброителят трябва да получи системен уникален код, който удостоверява, че лицата в съответното жилище са преброени и за тях не трябва да се попълват преброителни карти от преброителя. Кодът от е-Преброяването се записва в последната колона на ПНЖ-2.

При отказ или нежелание на лицата в жилището да бъдат преброени преброителят е длъжен да ги предупреди за произтичащите от Закона за преброяването санкции - парична глоба.

Преброителят трябва да пази предадените му преброителни материали от изгубване.

След приключване на преброяването в участъка преброителят е длъжен да извърши цялостна проверка за точността и пълнотата на данните, събрани с преброителните карти.

След попълване и проверка на списък обр. ПНЖ-2 той предава преброителните материали на контролора срещу подпис.

Ако в 8.00 часа на 7 септември 2010 г. някой от преброителите не е в състояние да започне преброяването, той или неговите близки трябва незабавно да уведомят за това контролора.

I.9. Ред за провеждане на преброяването

При провеждане на преброяването преброителят се ръководи от данните за сградите, жилищата, домакинствата и лицата в преброителния участък, попълнени в списък обр. ПНЖ-2.

Пропуските и грешките в списъка се отстраняват по време на самото преброяване.

II. ИНСТРУКЦИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА КАРТА „ВРЕМЕННО ПРИСЪСТВАЩИ ЛИЦА”

Преброителят извършва най-напред преброяването в онези места на своя преброителен участък, в които има най-голямо движение на населението. Това са хотели, мотели, болници и други подобни. По изключение в тях преброяването се извършва още вечерта на 31 август. Това се налага, за да не останат небреброени лица, които ще отпътуват рано сутринта на 1 септември.

Преброителите, в чиито участъци са попаднали такива заведения, попълват **Преброителна карта за временно присъстващи лица. Преброителна карта за временно присъстващи лица**, се попълва **само** за намиращите се към 0 часа на 1.09.2010 г. в заведения за временно присъстващи лица - хотели, мотели, къмпинги, болници, санаториуми, почивни станции и други.

С този вид карта ще работят само преброителите, в чиито участъци са попаднали такива заведения.

Преброителят записва имената на лицето (собствено, бащино и фамилно). В колона ЕГН/ЛНЧ/ЛН за българските граждани, бежанците и чуждите граждани с разрешение за постоянно пребиваване в страната се записва ЕГН, а за останалите чужди граждани се записва съответно ЛНЧ (личен номер на чужденец) или ЛН (личен номер на гражданин на ЕС).

Колона „Дата на раждане - ден, месец, година” се попълва за всички лица.

В колона „Държава на раждане” се записва мястото на обичайното живеене на майката към момента на раждането или, ако то не е известно, държавата, в която е родено лицето.

Колона „Пол” се попълва за всички лица чрез ограждане на верния отговор.

В колона „Семейно положение” се записва юридическото семейно положение на лицето.

В колона „Гражданство” се записва гражданството на лицето.

В „Настоящ адрес” се записват общината, населеното място и държавата, където лицето живее обичайно.

Ако в някое от тези заведения към критичния момент на преброяването се намират лица, които живеят там постоянно и образуват обикновени домакинства, преброителят попълва за тези лица преброителна карта за сградите, жилищата и населението.

За всички особени случаи по време на преброяването преброителят търси отговор в инструкцията. Когато не намери търсения отговор, той се обръща за съдействие към контролора.

Органите по преброяването са длъжни да пазят в строга тайна индивидуалните сведения за гражданите, както и сводните данни за преброителния участък и контролния район.

Информацията, събирана по време на преброяването, ще бъде използвана само за статистически цели. Получените индивидуални данни са защитени от Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Р България през 2011 г. (обнародван в ДВ, бр. 39/26.05.2009 година).

III. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПРЕБРОИТЕЛНАТА КАРТА

Преброителната карта съдържа адресна част и три основни раздела: раздел „Сграда”, раздел „Жилище” и раздел „Население”. Най-напред се попълва адресната част на първа страница, която съдържа информация за всяко посетено жилище и сграда. След това се попълват последователно разделите за сграда, жилище и население.

III.1. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА АДРЕСНА ЧАСТ

Във адресната част се попълва информация за всяко посетено жилище или жилищна сграда. Преброителят записва последователно името на областта и общината, в която се намира жилището. След това се попълва името на населеното място, като срещу него в прилежащите клетки се записва и неговият код, а за районите на гр. София, гр. Пловдив и гр. Варна се записва кодът на съответния район. На следващия ред се записва името на улицата или името на жилищния комплекс, а в прилежащите клетки се записва кодът на улицата (на жилищния комплекс). Преброителят продължава със записване в клетките на: номера на дворното място, буквения знак на подномера на дворното място, буквения или цифровия номер на входа (вход А - във втората клетка, или вход 01), номера на апартамента (ап. 001), номера на контролния район и номера на преброителния участък. Всички тези кодове са записани в адресната част на списък „ПНЖ - 2”, с който преброителят ще работи.

Номерът на сградата в преброителния участък и номерът на жилището в сградата се нанасят след приключване на попълването на списък „ПНЖ - 2”, т.е. след като преброителят преброи всички сгради, жилища и лица в своя преброителен участък и разнесе данните за тях в списък „ПНЖ - 2”.

Преброителят номерира сградите с пореден номер в рамките на преброителния участък. Всички преброителни карти за жилища от една сграда носят в адресната си част един и същ номер на сграда.

Преброителят номерира жилищата с пореден номер в рамките на сградата. Номерацията на жилищата в сградата започва от номер 1 и продължава последователно до последното преброено жилище. Последният номер на жилището в дадена сграда трябва да отговаря на броя на жилищата, посочен като отговор на въпрос 10 от раздел „Сграда” - „Колко жилища има в сградата?”. Подробна информация за начина на номериране на сградите и жилищата от един преброителен участък е дадена в Инструкцията за попълване на списък „ПНЖ-2”.

III.2. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „СГРАДА”

Данните за всяка сграда се получават чрез задаване на въпроси към собственика или наемателя на жилището, а в случаите, когато това е невъзможно - тези сведения се вземат от съседите, от общината, от кметството.

1. Когато в сградата има само едно жилище (например еднофамилна къща), преброителят попълва само една преброителна карта, в която се записват сведения и в раздел „Сграда”, и в раздел „Жилище”.

2. Когато в сградата има повече от едно жилище (например жилищен блок), в картата, с която се преброява първото жилище от сградата, се попълва раздел „Сграда”. С други думи, преброителят нанася данните за сградата само в картата, с която се преброява първото жилище от сградата (първото жилище не може да бъде примитивно). За останалите жилища в жилищната сграда се попълва само раздел „Жилище”, а раздел „Сграда” се зачертава с диагонална черта.

3. Когато жилището се намира в нежилищна сграда, преброителят попълва само частта за жилище, а частта за сградата се зачертава с диагонална черта, тъй като нежилищните сгради не се преброяват.

4. За жилище, за което е посочен отговор „примитивно/подвижно жилище” на въпрос 1 „Какъв вид е жилището?” в раздел „Жилище”, не се отговаря на нито един от

останалите въпроси за жилище, а всички въпроси в раздел „Сграда” се зачертават с диагонална черта.

Кои сгради се преброяват?

Преброяват се **само** жилищни сгради. Те могат да бъдат:

- Сгради, в които по време на преброяването са намерени домакинства и лица, които живеят постоянно (обичайно) в тях.
- Сгради, в които по време на преброяването не живее никой, но са годни за живеене. Годна за живеене е тази сграда, подът, стените и покривът на която са здрави и устойчиви, прозорците са остъклени и има врати.
- Сгради от смесен тип, в които над 60% от разгънатата застроена площ се използва за жилищни цели.
- Сгради, които се обитават от време на време. Това са вилите и т.нар. къщи за почивка. Преброяват се само вилите и къщите за почивка, годни за целогодишно обитаване, т.е. построени са от здрав и траен материал, имат здрави стени и покрив, остъклени прозорци, здрави врати, предоставят възможност за ефективно отопляване през зимния сезон и са със застроена площ не по-малка от 20 кв. метра.
- Новопостроени жилищни сгради, които са предадени за експлоатация, но в деня на преброяването никой не се е нанесъл да живее в тях.
- Отчуждени сгради, които са изплатени и подлежат на разрушаване, но са годни за живеене, независимо дали някой живее в тях, или не живее.
- Нови незавършени жилищни сгради, ако в част от тях се живее постоянно. Сградите се приемат за незавършени, когато имат покрив, но не всички довършителни работи са приключени.
- Студентски и работнически общежития, в които живеят обикновени домакинства (преброяват се като обикновени жилищни сгради).
- Сгради, в които живеят колективни домакинства. Това са интернати, ученически пансиони, манастири, домове за отглеждане на деца, домове за стари хора, затвори и други подобни.
- Домове за временно настаняване на бездомни. Това са домове, в които се предоставят социални услуги на бездомни лица над 18-годишна възраст.
- Сгради, които по първоначално изграждане са построени за нежилищни цели, но след направени преустройства се използват по време на преброяването за живеене.
- Дървени къщи (сглобяеми дървени къщи), които са изградени от дърво, дъски или дървесни плоскости, имат двойни сглобени стени, изпълнени с талаш или някакъв друг изолиращ пълнеж. Основите на тези сгради са обикновено от тухли, камък или бетон.
- Сглобяеми къщи, които са изградени от азбесто-циментови панели. Техните основи са обикновено от тухли, камък или бетон.
- Сгради при гарите, които се използват само за живеене.
- Сгради към мини, кариери, болници, предприятия и др., които се използват само за живеене.

- Летни кухни, които са отделни самостоятелни постройки.

Кои сгради не се преброяват?

Не се преброяват:

- Нежилищни сгради, т.е. сгради, които не са предназначени за живеене вкл. казармите.
- Сгради от смесен тип, в които по-малко от 60% от разгънатата застроена площ се използва за жилищни цели.
- Хотели, независимо от собствеността им.
- Ведомствени вили, бунгала и туристически хижи.
- Нови незавършени жилищни сгради, когато в тях не се живее.
- Временни постройки, бараки, вили за сезонно ползване. Вилите за сезонно ползване са построени от леки материали и не могат да се обитават при зимни условия.
- Подвижните средства, в които се живее.
- Пристроените летни кухни.
- Жилищни сгради, които са преустроени за други цели, и жилищни сгради, които не са преустроени, но се използват изцяло за нежилищни цели.

Какво се разбира под „Жилищна сграда“?

Жилищни сгради са тези постройки, които по първоначално изграждане или чрез преустройство са предназначени за постоянно обитаване и се състоят от едно или повече жилища, които заемат най-малко 60 на сто от разгънатата им площ (съгласно Закона за устройство на територията, Допълнителни разпоредби, чл. 5, т. 29). Жилищната сграда трябва да има здрави врати и остъклени прозорци и да е със застроена площ не по-малка от 20 кв. м. Застроената площ на сградата представлява площта, ограничена от очертанията на външните стени на сградата.

Жилищни сгради са и тези, които са предназначени при изграждането им за постоянно обитаване и се използват за такава цел, независимо от това, че в долните им етажи са разположени магазини, складове или други нежилищни помещения. Важното е жилищата в сградата да заемат най-малко 60 на сто от разгънатата площ на сградата.

За **отделна сграда** се приема постройка, която е отделена от други постройки с разграничителни стени от основите до покрива и има отделен самостоятелен покрив, т.е. представлява единно архитектурно-строително цяло. За отделни сгради се приемат и тези, които имат разграничителни стени помежду си, макар в отделни случаи да имат общ покрив. Къщата-близнак, когато е построена на един парцел, се приема за една сграда, а когато е построена на два парцела, се приема за две сгради. За отделна сграда се приема и тази постройка, която макар да има два покрива (на различно ниво), представлява едно общо архитектурно цяло.

Лятната кухня е сграда, която се ползва от домакинство, постоянно живеещо в жилищната сграда, към която принадлежи лятната кухня. В такъв случай цялата част за жилище от преброителната карта се зачертава с диагонална черта и се попълва само частта за сградата (данните за жилището се нанасят в картата на основното жилище).

В случаите, когато лятната кухня се използва като основно жилище на домакинство, за нея се посочва отговор 1. „Къща” и се попълват частите за сграда и за жилище от преброителната карта.

Пристройката се смята за част от сградата, когато е конструктивно свързана с нея, т.е. когато е свързана с обща врата и когато има общи стени със сградата, независимо от това дали има или няма общ покрив с нея.

Как да се попълнят отговорите на въпросите от раздел „Сграда“?

На въпроси 1, 2, 4, 5, 6, 8 и 9 се загражда цифрата пред съответния верен отговор и същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

На въпроси 3, 7 и 10 числата се записват в съответните клетки. Когато числото е по-малко от броя на клетките, то се допълва отляво с нула.

ВЪПРОС 1 КАКЪВ Е ВИДЪТ НА СГРАДАТА?

На този въпрос се посочва само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

Възможните отговори са:

1. Къща

Къщите са нискоетажни (от един до три етажа) жилищни сгради (свободно стоящи, „на калкан“ или „близнаци“, терасовидни, редови и др.), при които всяко от жилищата има собствен вход директно от прилежащия терен. Тук се включват и сградите на три етажа с по едно жилище на етаж и общ вход от улица/двор.

2. Жилищен блок

Жилищни блокове са сгради със средна (4 и 5 етажа) или висока (6 и повече етажа) етажност и общо стълбище, от което има входове към отделните жилища. Тук се отнасят и триетажните сгради с две и повече жилища на етаж. **Жилищни блокове**, които имат много входове, и тези, които са строени по секции (стъпаловидно), се приемат за една сграда.

3. Сграда от смесен тип (над 60 на сто жилищна площ)

Сгради от смесен тип са тези, в които повече от 60 на сто от разгънатата застроена площ се използва за жилищни цели, а по-малко от 40 на сто от площта - за нежилищни цели (търговски, административни и др.).

4. Общежитие

Общежития са сгради за студенти и работници, в които постоянно (обичайно) живеят обикновени домакинства.

5. Лятна кухня

Лятната кухня, когато е отделна постройка е сграда от допълващо застрояване, чиито помещения се ползват от домакинство, постоянно живеещо в жилищната сграда, към която принадлежи лятната кухня. За тази сграда не се събира информация за жилище и данните за това жилище са отнесени към основното жилище.

В случаите, когато **лятната кухня се използва като основно жилище** на домакинството, за нея се посочва **отговор 1 „Къща“**.

6. Вила, къща за почивка

Вилата е постройка, която по първоначално изграждане е предназначена за задоволяване на специфични нужди на населението - за почивка и възстановяване на здравето. Вилата може да се намира в утвърдена вилна зона, в неутвърдена вилна зона, в частни имоти (лозя, градини) и други.

Къщата за почивка е сграда, която по първоначално изграждане е била предназначена и се е ползвала постоянно за живеене, но в момента на преброяването по различни причини (миграция, получена по наследство, закупена и др.) се ползва само периодично, сезонно или в почивните дни. Къщата за почивка може да се намира във всяко населено място.

7. Сграда за колективно домакинство - това са интернати, пансионни, манастири, домове за отглеждане на деца, домове за стари хора, затвори и други подобни, в които живеят колективни домакинства.

8. Дом за временно настаняване на бездомни - това са сгради, в които временно се настаняват бездомни лица или лица, живеещи на улицата. За тези сгради не се събира друга информация.

ВЪПРОС 2 КЪДЕ СЕ НАМИРА СГРАДАТА?

На този въпрос се отговаря за всички видове жилищни сгради. Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

Възможните отговори са:

1. В чертите на населеното място се намират тези сгради, които са построени в регулацията на съответното населено място.

2. Във вилна зона са тези, които са построени в регулирана вилна зона. Регулираните вилни зони са специално одобрени за строителство.

3. За всички останали случаи се приема, че са **извън регулация.**

ВЪПРОС 3 НА КОЛКО ЕТАЖА Е СГРАДАТА?

Броят на етажите се записва с арабски цифри в прилежащите клетки.

В броя на етажите се включват всички жилищни и нежилищни етажи (магазини, складове, гаражи и др.), подът на които се намира най-много до 50 см под прилежащото (естествено или изкуствено създадено) ниво на терена. **Мазетата и таваните не се включват** в броя на етажите.

Сутеренът се смята за етаж, ако подът му е най-много до 50 см под прилежащото ниво.

Партерът и мецанинът са етажи.

За етаж се смятат и помещенията в най-горния етаж на сградата (мансардите), чиято светла височина, т.е. височината на стаята, е най-малко 2 м.

Когато най-горният етаж е изграден само върху част от размера на застроената площ, този етаж се включва в броя на етажите само тогава, когато обхваща половината или повече от половината от размера на застроената площ на сградата.

Незавършените етажи се включват в броя на етажите.

При наклонен терен етажите се броят от страната на най-ниското ниво на прилежащия терен, т.е. включват се всички долни етажи независимо от това, че не са цели.

ВЪПРОС 4 ОТ КАКЪВ МАТЕРИАЛ Е ПОСТРОЕНА СГРАДАТА?

В отговор на този въпрос се посочва материалът/конструкцията, на сградата. Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

Възможните отговори са:

1. За сградите, построени от панели (едропанелни), се загражда отговор 1.
  2. За масивно-монолитните сгради (със стоманобетонни елементи, ЕПК, пакетоповдигани плочи, скелетно-рамови, скелетно-безгредови, специални и др.) се загражда отговор 2.
  3. За сградите, чиито стени са тухлени, и имат бетонни плочи между етажите, но нямат стоманобетонни колони, се загражда отговор 3.
  4. Ако сградата е построена от тухли с гредоред (без стоманобетон), се загражда отговор 4.
  5. За сградите, построени от камък, кирпич (сурови тухли), дърво (дъски, дървени плоскости) или друг материал, се загражда съответният отговор (от 5 до 8).
- Обикновено конструкцията на цялата сградата е един вид. Ако отделни части на сградата са с различна конструкция, при отговора на този въпрос се записва конструкцията на преобладаващата част от сградата.

ВЪПРОС 5 ИМА ЛИ МОНТИРАНИ СЛЪНЧЕВИ ПАНЕЛИ (КОЛЕКТОРИ) НА СГРАДАТА?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

Слънчевите панели (колектори) са съоръжение, чрез което слънчевата енергия се използва за затопляне на вода или за производството на електроенергия.

ВЪПРОС 6 ОБИТАВАНА ЛИ Е СГРАДАТА?

Когато в сградата **живее постоянно** поне едно домакинство или лице, сградата се счита за обитавана и в този случай се посочва отговор 1. „Да”.

Сградата се счита за необитавана, ако в нея няма **нищо едно обитавано жилище**, т.е. в нея не живеят постоянно домакинства и лица, но е годна за живеене. В този случай се посочва отговор 2. „Не”.

ВЪПРОС 7 ПРЕЗ КОЯ ГОДИНА Е ПОСТРОЕНА СГРАДАТА?

На този въпрос се посочва само един отговор и се отговаря за всички видове жилищни сгради.

Сградата се счита за построена в годината, когато в нея са се нанесли да живеят обитателите ѝ - собственици или наематели, независимо от това, че може да не е напълно завършена.

За жилищни сгради, които са готови за живеене, но в които в деня на преброяването не се е нанесъл да живее никой, за година на построяването им се посочва годината на приемането им с актове.

Ако сградата е пристроена или надстроена, така че новата част е по-голяма от старата постройка, цялата сграда се счита за построена през годината на пристрояването или надстрояването ѝ.

Ако сградата е възстановена (напр. след пожар или друго бедствие), за година на построяване ще се счита годината, през която е извършено възстановяването ѝ.

Възстановяване има тогава, когато върху основите на старата сграда е построена нова. Счита се, че има възстановяване и тогава, когато само външните стени на старата сграда са запазени.

В случаите, когато на дадена сграда е извършен основен ремонт - подменени са мазилката, дюшемето и дограмата, годината на извършване на ремонта не се приема за година на построяване на сградата.

ВЪПРОС 8

ИМА ЛИ В СГРАДАТА ИНСТАЛАЦИЯ ЗА ОТОПЛЕНИЕ (централно или собствено)?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

Когато всички жилища в сградата се отопляват с централно или собствено топлоподаване и когато половината и повече жилища имат монтирани радиатори и изведени тръби извън жилището (независимо че няма захранване), се приема, че в сградата има инсталация за централно или собствено отопление.

1. Да, от централен източник - когато отоплителната инсталация е свързана с централна топлофикационна мрежа (ТЕЦ) или централна газопреносна мрежа.

2. Да, от собствен източник - когато парното или водното отопление се захранва от собствен източник, намиращ се в мазето на жилището или на етаж.

3. Не - в сградата няма изградена инсталация за отопление.

ВЪПРОС 9

ИМА ЛИ В СГРАДАТА АСАНСЬОР?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

На този въпрос се отговаря за всички жилищни сгради. Когато в сградата е оставено място за асансьор, но той не е монтиран, се счита, че сградата няма асансьор.

ВЪПРОС 10

КОЛКО ЖИЛИЩА ИМА В СГРАДАТА?

Броят на жилищата се записва с арабски цифри в прилежащите клетки.

Последният пореден номер на жилището в сградата, посочен на ред „№ на жилището в сградата” в адресната част на преброителния лист, трябва да съвпада с броя на жилищата, записан при въпрос 10.

Мазетата и таваните, които са преброени като примитивни жилища, също се включват в броя на жилищата за съответната сграда.

За всяка сграда, за която няма попълнена част за жилище, на въпрос 10 за броя на жилищата преброителят поставя диагонална черта.

III.3. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „ЖИЛИЩЕ”

В преброителната карта за жилище са включени признаци, които характеризират жилищата както в количествено, така и в качествено отношение. Това са традиционно използвани характеристики. Преброяването осигурява информация за всяко жилище независимо дали е обитавано, или необитавано.

Какво се разбира под „Жилище“?

Жилището е обособено и самостоятелно от гледна точка на конструкцията място, което е пригодено за живеене, състои се от едно или няколко помещения (жилищни и спомагателни) и има един или повече самостоятелни изхода на общодостъпна част (стълбище, общ коридор, двор или направо на улицата), независимо от това дали има изградена кухня.

Жилището трябва да е **обособено**, т.е. да е заградено със стени, независимо от вида на материала, от който са изградени, и да има покрив, така че живеещите в него хора да могат да се изолират от друга група хора за сън, приготвяне на храна и изобщо за живеене.

Жилището трябва да е **самостоятелно**, т.е. да има пряк изход на стълбище, общ коридор, двор или направо на улицата, така че живеещите в него лица да могат да влизат в своето жилище и да излизат от него, без да минават през помещенията на други лица.

Сграда от хотелски тип

В сгради от хотелски тип (коридорна система) се приема, че има отделни жилища, когато изходът им излиза на коридора, и:

- ако във всяка стая живее отделно домакинство, то всяка стая се приема за жилище и се попълва в отделна преброителна карта частта за жилище;
- ако едно домакинство ползва две или повече стаи, то тези стаи се приемат за едно жилище;
- в случаите, когато жилищата в тези сгради са обособени, за всяко такова жилище се попълва частта за жилище в отделна преброителна карта.

Частта за жилищна сграда се попълва само при първото жилище.

Жилищна сграда на два или повече етажа

В една жилищна сграда на два или повече етажа се приема, че:

- има едно жилище, разположено на два или повече етажа, ако в него живее едно домакинство. В този случай се попълва и частта за сграда, и частта за жилище в една преброителна карта;
- има две или повече жилища, ако на всеки етаж живее отделно домакинство. В този случай се попълва по една преброителна карта - частта за жилище - за всяко жилище, а само на първата карта се попълва и частта за сградата.

Лятна кухня

Лятна кухня, независимо дали е отделна постройка или пристройка, се приема за:

- **отделно жилище** - само ако в нея живее домакинство, което не ползва други жилищни помещения. Когато лятната кухня е пристройка, се попълват данни само за жилището. Когато лятната кухня е отделна постройка, се попълва и частта за сграда, и частта за жилище;
- **част от жилище**, ако се ползва от домакинство, което живее и в жилище, намиращо се в главната постройка. В този случай данните за помещенията в лятната кухня се нанасят в преброителната карта за жилището, към което принадлежи лятната кухня. Когато е отделна постройка, се попълва само частта за жилищна сграда в

отделна преброителна карта, а всички останали въпроси се зачертават с диагонална черта.

Две сгради в едно дворно място

Две жилищни сгради в едно дворно място (например стара и нова къща) се приемат за:

- **едно жилище**, ако се ползват от едно домакинство. Данните за помещенията и в двете сгради се нанасят в една преброителна карта. В същата карта се попълва и информацията за новата сграда (в частта за сграда). За старата къща се попълва само частта за сграда в друга преброителна карта, а всички останали въпроси се зачертават с диагонална черта;

- **две жилища**, ако се ползват от различни домакинства. Попълват се две преброителни карти.

Колективно жилище

В сгради, в които живеят колективни домакинства (пансиони, специализирани домове, манастири, затвори и др.), всички стаи, в които са настанени лицата, влизащи в състава на колективното домакинство, и всички спомагателни помещения, ползвани от тези лица, образуват едно жилище (вж. определението за колективно домакинство). Ако в такава сграда живеят и обикновени домакинства (най-често лица от обслужващия персонал), помещенията, които те ползват, представляват самостоятелно жилище и за него се попълва отделна карта за жилище.

Кои жилища се преброяват?

Данни за жилище се събират за всяко отделно жилище, което се намира в:

- **жилищни сгради**, в които живеят домакинства и лица;
- **жилищни сгради, които са годни за живеене**, но в които към момента на преброяването не живее никой;
- **сгради, които са построени за вили**;
- **новопостроени жилищни сгради, които са готови и са предадени в експлоатация**, но в които към момента на преброяването не се е нанесъл никой да живее;
- **жилищни сгради, които са годни за живеене**, но са **отчуждени и изплатени и подлежат на разрушаване**;
- **незавършени сгради, в част от които се живее**. Сградите се приемат за незавършени, когато имат покрив, но не всички довършителни работи са приключени;
- **летни кухни**, но само в случаите, **когато в тях живее отделно домакинство**;
- **общезития за студенти и работници**. Това са жилища в общезития към: висши учебни заведения, курсове за обучение и преквалификация на лица, които не образуват колективни домакинства; работнически общезития; общезития на военнослужещи, на МВР и други ведомства;
- **сгради от хотелски тип (коридорна система)**;
- **мансарден етаж и сутерен, когато са единствено жилище за домакинството**. Ако в мансардния етаж и сутерена някои помещения се използват за живеене от домакинството, което обитава помещения в редовните етажи на сградата, те не се считат за отделни жилища и за тях не се попълва отделна карта. Смята се че **жилището е в сутерен**, ако подът му е най-много до 50 см под прилежащото ниво. **Мансардата е**

жилище в най-горната част на сградата, когато светлата височина, т.е. височината на стаите, е най-малко 2 метра.

- **дървени къщи**, изградени от дърво, дъски или дървесни плоскости, които имат двойно сглобени стени, изпълнени с талаш или друг пълнеж;
- **други сглобяеми къщи** (готови елементи, панели);
- **сгради, в които живеят колективни домакинства**, т.е. група лица, които живеят постоянно в един колектив, имат общ бюджет, хранят се заедно и са на общ режим. Такива са: пансионни къщи към училища, интернати, климатични (оздравителни) училища, домове за отглеждане на деца, домове за стари хора, домове за хора с физически увреждания, домове за лица с трайни психични увреждания манастири, затвори и др.;
- **нежилищни сгради** (административни, стопански, училища, хотели, гари, болници и др.), **в които има жилища и в които живеят постоянно към момента на преброяването едно или няколко домакинства**;
- **примитивни постройки** - само в случаите, когато в тях живеят постоянно домакинства. Такива са: бараки, сглобени от единични дъски, колиби и други подобни;
- **подвижни средства** (циркови вагони, ремаркета, вагони, кораби, шлепове и други подобни), **когато в тях живеят постоянно домакинства**;
- **тавани и мазета** - само в случаите, когато домакинството живее в тях постоянно;
- **жилища в сгради, за които има забрана да се живее** - само в случаите, когато в тях живее домакинство;
- **сгради в строеж** - само за жилищата, в които по време на преброяването живеят домакинства, които довършват сградата. Приема се, че сградите са в строеж, когато нямат поставен покрив.

Кои жилища не се преброяват?

Не се попълва раздел „Жилище” за:

- **лятна кухня**, когато тя се ползва от домакинство, което живее в жилището, към което принадлежи лятната кухня. Данните за жилищните помещения на лятната кухня се записват в картата на основното жилище заедно с неговите данни при въпрос „Размер на стаите в жилището”;
- **жилища в жилищни сгради, които изцяло се използват за нежилищни цели**: кантори, канцеларии, офиси, ателиета, работилници, учреждения;
- **помещения в мансардния етаж и сутерена**, когато се ползват за живеене от домакинство, което обитава и помещения на редовен етаж на жилищната сграда, в която се намират. В този случай те не са отделни жилища. Данните за тези помещения се нанасят в картата на жилището от редовния етаж на домакинството, което ги ползва;
- **тавани и мазета**, ако се ползват за живеене от домакинството, което обитава жилищни помещения на редовен етаж на сградата. Данните за тях се нанасят към жилището на домакинството, което ги ползва;
- **магазините, складовете и други търговски обекти или производствени помещения**, разположени в партерните или първите етажи на жилищните сгради, когато първоначалното им проектиране и използване е запазено.

ВЪПРОС 1

КАКЪВ ВИД Е ЖИЛИЩЕТО?

На този въпрос се отговаря за всички жилища, за които се попълват данни.

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

Жилищата могат да се разполагат:

- в жилищни сгради на редовни етажи (вкл. сутерен, мецанин и мансарда), ако са годни за живеене; мазета и тавани, когато те са единствено жилище за домакинството;
- във вили, годни за целогодишно обитаване, независимо дали в тях живеят, или **не живеят постоянно лица**;
- в отчуждени и изплатени жилищни сгради, които подлежат на разрушаване (когато са годни за живеене);
- в незавършени сгради, когато в тях живеят постоянно лица;
- в летни кухни;
- в дървени къщи, изградени от дърво, дъски или дървесни плоскости, които имат двойно сглобени стени, изпълнени с талаш или някакъв друг пълнеж;
- в други сглобяеми къщи (готови елементи, панели).

1. Жилище в жилищна сграда е жилище, което по време на преброяването е място на обичайно живеене за едно или повече лица, а така също и жилище, в което с преброителната карта в частта за населението са преброени само временно отсъстващи лица.

2. Жилище в студентско (работническо) общежитие. Това са жилища в общежития, които се обитават от студенти, преподаватели, аспиранти, а така също и жилища, дадени временно на работници от предприятията, в които работят, т.е. това са жилища, които имат специфично предназначение и служат за временно задоволяване на жилищни потребности. Те обикновено се състоят от една стая, а сервизните помещения (кухня, баня, тоалетна) са общи. В тези случаи всяка стая се приема за отделно жилище и се попълва отделна карта за жилище, а общите сервизни помещения се включват в картата на първото жилище на етажа. В случаите, когато жилищата са обособени и към тях има самостоятелни сервизни помещения, за всяко такова жилище се попълва отделна карта. Към този вид жилища се включват освен жилищата, в които към момента на преброяването живеят постоянно домакинства и лица, така и тези, които са свободни. Към картата на първото жилище се отговаря и на въпросите за сграда.

3. Жилище в нежилищна сграда е жилище, което се намира в административна, стопанска и друга сграда, като училище, болница, хотел и др. и в тях живеят към момента на преброяването постоянно домакинство и лица. За тях се попълват всички въпроси от частта за жилище, а въпросите за сградата се зачертават с диагонална черта.

4. Колективно жилище - обхваща помещенията, които са предназначени за обитаване от големи групи хора или няколко домакинства и които се използват като място на обичайно живеене от поне един човек по време на преброяването.

Колективното жилище обхваща всички стаи, в които са настанени лицата на колективното домакинство, и всички спомагателни помещения, които се ползват от тези лица. Ако в същата сграда (т.е. в частта за вид на сградата е заграден отговор 7 „Сграда за колективно домакинство”) живеят едно или повече отделни домакинства, които не влизат в състава на колективното, стаите, които обитават тези домакинства, се приемат за жилище в жилищна сграда. За тях преброителят загражда отговор 1. Колективните жилища могат да се намират в жилищна или в нежилищна сграда. **Ако**

колективното жилище се намира в нежилищна сграда, частта за сграда не се попълва.

За жилищата с отговори от 1 до 4 включително се попълват всички въпроси от частта за жилище.

5. Прimitivesни/подвижни жилища - тези жилища обикновено не са предназначени за постоянно обитаване, но по време на преброяването се използват от едно или повече лица като място на обичайно живеене.

Прimitivesни са жилищата, които се намират в мазета и тавани на жилищни сгради, бараки (сглобени от единични дъски), колиби, жилища в сгради, за които има забрана да се живее, жилища в сгради, които са в строеж и в тях живеят лица, които довършват сградата, и други подобни.

Подвижни са тези жилища, които могат да се преместват от едно място на друго, като: циркови вагони, ремаркета, жп вагони, а също и кораби, шлепове, лодки и други.

За primitivesни/подвижни жилища се попълва само въпрос 1 за вида на жилището. Останалите въпроси за жилище се задраскват с диагонална черта.

6. Място в дом за временно настаняване на бездомни - това са помещения, в които се настаняват бездомни лица или лица, които живеят на улицата. За тези жилища не се събира друга информация.

След заграждане на цифрата пред съответния отговор на въпроса за вида на жилището преброителят изнася същата цифра в прилежащата клетка вдясно.

ВЪПРОС 2 КАК СЕ ИЗПОЛЗВА ЖИЛИЩЕТО?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

1. Посочва се, когато жилището се използва за **постоянно обитаване**.
2. Посочва се, когато жилището се използва за **сезонно или ваканционно пребиваване**. Жилищата, които се намират в жилищни сгради за временно обитаване (вили, къщи за почивка), също се посочват в този отговор.
3. **Жилището е необитавано** - жилище, в което по време на преброяването не живее нито едно лице.

ВЪПРОС 3 КАКВА СОБСТВЕНОСТ Е ЖИЛИЩЕТО?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

1. Посочва се за жилища, които са собственост на **държавата, или на общината, на ведомства, на Министерския съвет, на държавни предприятия и организации, учреждения** и други.
2. Посочва се за жилищата, които са **частна собственост на физически лица**.
3. Посочва се за жилищата, които са **собственост на юридически лица**. Това са жилища на фирми, фондации и др. и в тях са настанени лица от тези фирми, дадени са под наем на други лица или са празни към момента на преброяването. Този отговор се посочва и за жилищата на строителните фирми, които още не са продадени (т.е. те все още са на строителната фирма) и в тях не живее никой или се използват като оборотни.

ВЪПРОС 4

СОБСТВЕНИЦИ ИЛИ НАЕМАТЕЛИ ЖИВЕЯТ В ЖИЛИЩЕТО?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

При отговора на този въпрос се взема предвид само начинът на обитаване на постоянно живеещите лица.

1. В жилището живеят само собственици (отговор 1) - когато поне един от членовете на домакинството, което живее в жилището, притежава части или цялата площ на жилището.

2. В жилището живеят само наематели (отговор 2) - когато домакинството, което живее в жилището, го е наело, независимо чия собственост е то - на държавата, на организация или на частно физическо или юридическо лице и независимо дали плаща, или не плаща наем. Наети жилища са тези, в които поне един от обитателите заплаща наем за обитаването на жилището и в които нито един от обитателите не притежава части или цялата площ на жилището.

3. В жилището живеят собственици и наематели (отговор 3) - когато в жилището живеят няколко домакинства, едното от които е собственик на жилището, а другите са наематели.

4. Жилището е необитавано (отговор 4) - жилище, в което по време на преброяването не живее нито едно лице.

5. Жилището е колективно (отговор 5).

ВЪПРОС 5

КОЛКО СТАИ ИМА В ЖИЛИЩЕТО?

(без кухня и сервизни помещения)

Стаята е пространство в дадена жилищна единица, оградено със стени от пода до тавана или покрива, с размери, достатъчни за поместването на легло за възрастен човек (най-малко 4 кв. м) и най-малко 2 м височина на по-голямата част на тавана.

Кухнята, независимо от площта ѝ, не се включва към броя на стаите.

Когато жилището се състои само от една стая, която се ползва и като кухня, тя се брой за стая.

Когато една или повече стаи от жилището не се ползват от домакинството за живеене, а се ползват лично или са дадени на **фирми, предприятия, учреждения, организации или частни лица за офиси, кантори, канцеларии или друго нежилищно ползване**, или се използват за хотелски или почивно-курортни цели, те не се включват в броя на стаите - те **не са обект на преброяване**.

Когато към жилището, за което се попълва частта за жилище, има лятна кухня и/или стара къща и помещенията и в двете сгради се ползват от едно домакинство, данните се записват само в картата за основното жилище, като на реда на въпрос 5 „Колко стаи има в жилището?“ се записва общият брой стаи от двете сгради. В този брой се включват и стаите в мазето и тавана, когато се ползват от домакинството, което живее на редовен етаж в сградата, и отговарят на определението за стая (площ не по-малка от 4 кв. м) и се ползват като стаи. Общите стаи в жилищните сгради, определени за поставяне на колички за деца и други предмети, както и общите перални и сушилни помещения, когато се ползват по предназначението си, не се преброяват и за тях не се включват данни в картата за жилище.

Вестибюлт е жилищно помещение, което е отделено от другите стаи с постоянна преграда, няма пряко осветление и служи за преминаване към другите помещения на жилището. Той се приема за спомагателно помещение и не се включва

към броя на стаите. Когато вестибюлът не е отделен с някаква преграда, неговата площ се включва към площта на стаята, от която се осветява.

ВЪПРОС 6

РАЗМЕР НА СТАИТЕ В ЖИЛИЩЕТО

Записват се стаи с площ 4 и повече квадратни метра.

За всички стаи, записани в клетките на въпрос 5, се нанася площта в **прилежащите клетки в цели квадратни метри.**

Ако в жилището има повече от 9 стаи, площта на стая 9, 10 и т.н. се събира и записва като обща сума на реда на 9 -та стая.

На ред „Жилищна площ - всичко” в клетките се записва сумата от площта на всички стаи.

ВЪПРОС 7

ИМА ЛИ КУХНЯ В ЖИЛИЩЕТО?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

При отговор „**Да, отделна кухня**” в клетките се записва площта на кухнята в цели квадратни метри.

За всяко жилище се посочва само една кухня.

Кухнята е помещение в жилището с площ 4 и повече кв. м, което по първоначално изграждане или след преустройство е пригодено и обзаведено с необходимите съоръжения за приготвяне на храна на домакинството, което живее в жилището. Когато една кухня се използва едновременно за спане и за дневна или столова, тя се брой за кухня, но само в случаите, когато жилището има и други стаи.

При отговор „**Да, отделен кухненски бокс**” се посочва площта на кухненския бокс в цели квадратни метри, **когато е отделно помещение.**

Кухненски бокс е помещение в жилището с площ по-малка от 4 кв. м, което по първоначално изграждане или след преустройство е пригодено и обзаведено с необходимите съоръжения за приготвяне на храна на домакинството, което живее в жилището.

Отговор „**Няма**” се посочва в случаите, когато в жилището няма нито кухня, нито кухненски бокс, а кухненското оборудване заема **част от друго помещение** (може да е отделено или не с бар плот или друга преграда).

Когато едно помещение, което по първоначално изграждане е предвидено за кухня, но след това е преустроено и се използва изключително за друга цел - спане, всекидневна или друго - то се брой за стая, ако отговаря на определението за стая.

За жилищата, състоящи се само от една стая, която се използва едновременно и като кухня, се посочва, че има само стая.

Когато трапезарията не е отделена от кухнята с постоянна преграда (стена), тя се приема като едно помещение с кухнята.

Лятна кухня

Лятна кухня е самостоятелна постройка или пристройка към жилищната сграда и се използва за приготвяне на храна, за столова или за други нужди на домакинството. Състои се от едно или няколко помещения.

Когато в лятната кухня живее постоянно отделно домакинство, тя се преброява като жилище в жилищна сграда.

Когато лятната кухня се ползва от домакинството, живеещо в жилището, към което принадлежи лятната кухня, се посочва площта ѝ на ред „Да, отделна кухня -

площ” само ако в основното жилище няма друга кухня. Когато в основното жилище има кухня, която е записана на ред „Да, отделна кухня - площ” независимо от размерите ѝ, тогава помещенията на лятната кухня се записват на съответните редове към жилищните или спомагателните помещения в зависимост от вида им.

ВЪПРОС 8

СПОМАГАТЕЛНИ ПОМЕЩЕНИЯ - ПЛОЩ

(вкл. вестибюл, коридори и сервизни помещения)

Като спомагателни помещения се включват стаи с площ по-малка от 4 кв. м, вестибюл без пряко осветление, коридор, антрета, баня, тоалетни, баня-тоалетна, килери, дрешници, други спомагателни помещения (сушилни, перални, балкони и лоджии) независимо от големината на площта им. Площта на банята, когато представлява самостоятелна постройка и се намира извън сградата, но в двора, също се включва към спомагателните помещения.

Площта на всички спомагателни помещения се записва на ред „Спомагателни помещения - площ” в прилежащите клетки. Ако няма спомагателни помещения, се поставя диагонална черта.

ВНИМАНИЕ! В случаите, когато няколко жилища имат обща тоалетна, обща кухня и други общи спомагателни помещения, данните за тях се посочват в картата за първото жилище.

ВНИМАНИЕ! Когато числото е по-малко от броя на клетките, то се допълва отляво с нула. Ако за някой ред няма данни, съответните клетки остават празни.

Когато се попълва карта за колективно жилище:

На въпрос 5 „Колко стаи има в жилището?” се записват всички стаи, които се ползват от лицата, влизащи в състава на колективното домакинство. Не се включват помещенията, които се използват за обучение, работа и друго нежилищно ползване.

Въпрос 6 „Размер на стаите в жилището” - стаи с площ 4 и повече кв. м. (от ред 1 до ред 9 вкл.) не се попълва, а на ред 10 „Жилищна площ - всичко” се записва общата площ на тези стаи.

На въпрос 7 при отговор „Да, отделна кухня” се записва площта на кухнята (ако има такава), която обслужва колективното домакинство.

На въпрос 8 „Спомагателни помещения - площ” се записва общата площ на всички спомагателни помещения (на всички коридори, на всички бани, тоалетни и др.).

ВЪПРОС 9

ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ЕЛЕКТРИЧЕСТВО?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

Отговор „Да” се посочва, когато в жилището е прокарана електрическа инсталация и по нея протича електрически ток.

ВЪПРОС 10

ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВОДОПРОВОД?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

1. Отговор **„Да, вътре в жилището”** се посочва, когато кранът за вода се намира в кухнята, банята, тоалетната или някое друго помещение на жилището. Не се държи сметка за това дали водопроводната инсталация е свързана с обществената мрежа или със собствен източник (помпа с електромотор или друго подобно съоръжение).

2. Отговор **„Да, извън жилището”** се посочва, когато в жилището няма изградена водопроводната инсталация (кранът за водата се намира извън входа на жилището), а тя достига до сградата или извън нея и снабдяването с вода става от централен или собствен източник.

Това се отнася и за жилищата в едножилищните сгради, когато кранът на чешмата се намира на стълбището, в мазето или в другите помещения на жилището.

3. Отговор **„Няма”** се посочва, когато снабдяването с вода става от други източници (кладенец, езеро, река и др.) извън очертаванията на дворното място.

След заграждане на цифрата пред съответния отговор на въпроса за вида на жилището преброителят записва същата цифра в прилежащата клетка.

ВЪПРОС 11

КАКЪВ ИЗТОЧНИК НА ВОДА ПОЛЗВА ЖИЛИЩЕТО?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

1. Отговор **„Централен източник”** се посочва, когато водопроводната инсталация е свързана с централна водопроводна мрежа.

2. Отговор **„Собствен източник”** - водопроводната инсталация е свързана със собствен източник на вода (кладенец).

3. Отговор **„Централен и собствен източник”** се посочва, когато се използват и двата източника на вода, например през лятото - собствен, а през зимата - централен.

4. **„Няма”** се посочва, когато жилището не е водоснабдено.

ВЪПРОС 12

ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО КАНАЛИЗАЦИЯ?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

1. Отговор **„Да, свързана с обществената канализация”** се загражда, когато към жилището е изградена канализационна инсталация, която свързва кухнята, тоалетната, банята или друго помещение с обществената канализационна мрежа. Обикновено за услугата се плаща такса канал/пречистване.

2. Отговор **„Да, свързана с изгребна яма”** - когато инсталацията е свързана с бетоново съоръжение, от което отпадъчните води периодично се изгребват и извозват с цистерна.

3. Отговор **„Да, свързана със септична яма”** се загражда, когато инсталацията е свързана със съоръжение, което пропуска отпадъчните води в почвата.

4. Отговор „Да, свързана с модулно пречиствателно съоръжение” - самостоятелно съоръжение за биологично пречистване на битови отпадъчни води, с което е свързана сградата или група сгради.

5. Когато жилището не е свързано с канализация или съоръжение (когато няма течаща вода или отпадъчните води се заустват директно в близко дере или река), се посочва отговор 5.

ВЪПРОС 13

ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ТОАЛЕТНА?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

1. Отговор „Да, вътре в жилището” се посочва, когато в жилището има тоалетна, в която е изградена инсталация за промиване, свързана с водоснабдителната и канализационна мрежа.

2. Отговор „Да, в сградата, но извън жилището” се посочва, когато в сградата има тоалетна, която обслужва едно или няколко жилища, с изградена инсталация за промиване, свързана с водоснабдителната и канализационна мрежа.

3. Отговор „Да, извън сградата” се посочва в случаите, когато има тоалетна, която обслужва едно или няколко жилища, с изградена или без изградена инсталация за промиване, но тя се намира извън сградата.

4. Отговор „Жилището е необитавано” - се посочва за жилище, което по време на преброяването не е място на обичайно живеене на нито едно лице.

ВЪПРОС 14

ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ТЕЧАЩА ТОПЛА ВОДА?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

С този въпрос се цели да се установи има ли в жилището инсталация за течаща топла вода, независимо дали тя е в кухнята, банята или друго помещение на жилището. Не се държи сметка за източника на топла вода, дали е централен източник, бойлер или друго съоръжение.

1. При наличие на инсталация за течаща топла вода **независимо от нейното затопляне** се записва отговор „Да”.

2. Когато в жилището не е изградена инсталация за течаща топла вода, се загражда отговор „Не”.

3. „Жилището е необитавано”.

ВЪПРОС 15

ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО БАНЯ?

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

При **едножилищните сгради** се приема, че има баня, независимо дали тя се намира в жилището, в сградата, или е самостоятелна постройка извън сградата.

При **многожилищните сгради**, когато банята е извън жилищата или е самостоятелна постройка, нейната площ се записва към едно от жилищата и само за него се отговаря, че в жилището има баня. За всички останали жилища, независимо дали техните обитатели я ползват или не, се отговаря, че в жилището няма баня.

Като **баня** се квалифицира всяко устройство, предназначено за измиване на цялото тяло, включително и душовете. Приема се, че жилището има баня, когато помещението, което е определено за баня, е обзаведено със съоръжение за къпане - душ, вана, печка и казан или други съоръжения, свързано е с обществената канализационна мрежа, със септична шахта или попивна яма и се използва за тази цел.

Жилището има баня и в случаите, когато помещението, което е определено за баня, служи едновременно и за тоалетна, ако в него са монтирани съоръжения за къпане.

За жилища, в които има определени помещения за баня още при построяването им, но в тях не са монтирани необходимите съоръжения за къпане, се приема, че нямат баня.

1. Отговор „**Да, вътре в жилището**” се посочва, когато в жилището е изградено съоръжение за къпане.

2. Отговор „**Да, в сградата, но извън жилището**” се посочва, когато в сградата има изградено съоръжение за къпане и то обслужва едно или няколко жилища.

3. Отговор „**Да, извън сградата**” се посочва, когато има изградено съоръжение за къпане, което може да обслужва едно или няколко жилища, но то се намира извън сградата.

4. Отговор „**Няма баня**” се посочва, когато жилището няма достъп до съоръжение за къпане.

5. „**Жилището е необитавано**”.

ВЪПРОС 16

С КАКВО СЕ ОТОПЛЯВА ЖИЛИЩЕТО?

На този въпрос се посочват до два отговора, които се отбелязват, като се оградят съответните цифри пред отговорите и се записват в клетките вдясно.

Счита се, че жилищната единица се отоплява централно, ако отоплението се осигурява от обществена отоплителна инсталация или от местна за сградата инсталация, или от инсталация в самата жилищна единица, създадена за отоплителни цели, независимо от енергийния източник (посочват се до два източника). Има се предвид начинът, по който се е отоплявало жилището през последния отоплителен сезон. Източниците на отопление се определят според това с какво се е отоплявало жилището - с определен вид гориво за отопление, електроенергия или друг енергиен източник. Жилището се счита за отоплявано, ако поне едно от помещенията в него се отоплява.

Жилището е топлофицирано, когато в него има отоплителна инсталация (парна или водна) и тази инсталация се използва.

1. Отговор „**Парно отопление от централен източник**” се посочва, когато отоплителната инсталация е свързана с централна топлофикационна мрежа (ТЕЦ) или с друг централен източник.

2. Отговор „**Газ от централен източник**” се посочва, когато отоплителната инсталация се захранва с газ от централен източник.

3. Жилището се отоплява с **електричество** (отговор 3), когато се използват електрически отоплителни печки, радиатори, подово или друго отопление, консумиращо електрическа енергия.

Отговори 4, 5, 6, 7 се посочват, когато жилището се отоплява съответно с нафта, газ, въглища, дърва.

Когато жилището се отоплява с един вид отопление, преброителят изнася неговия номер в първата клетка. Когато се използват два източника, номерът на първия се записва в първата клетка, а номерът на втория - във втората.

В случаите, когато жилището се отоплява с няколко вида гориво или източници на енергия, се посочват двата основни, преобладаващи източници.

ВЪПРОС 17 **ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВЪНШНА ИЗОЛАЦИЯ?**

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

Външна изолация са плоскости с топлоизолационни качества, поставени върху външните стени на жилищната сграда, които допринасят за повишаване на вътрешната температура на жилището и за намаляване на разходите за отопление.

ВЪПРОС 18 **ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ЕНЕРГОСПЕСТЯВАЩА ДОГРАМА?**

Посочва се само един отговор. Цифрата пред избрания отговор се загражда. Същата цифра се записва в клетката вдясно на въпроса.

Енергоспестяваща е всяка разновидност на дограма (PVC, алуминий и дърво), която има по-висок коефициент на топлоизолация и допринася за намаляване на разходите за отопление.

Отговор „Да” се отбелязва, ако поне 50% от прозорците (външните врати) са от категорията на енергоспестяващите.

ВЪПРОС 19 **БИТОВА ОСИГУРЕНОСТ НА ДОМАКИНСТВОТО**

Отговаря се чрез заграждане на цифрата пред всеки наличен и годен за ползване предмет в жилището от изброените и същата цифра се записва в прилежащите клетки.

Посочва се наличието на предмети и устройства с дълготрайна употреба, които домакинството използва в ежедневието си за битови и културни дейности. Преброителят не се интересува от броя на предметите.

На реда за гараж или гаражна клетка се загражда и изнася в клетките цифрата „10”, ако домакинството ползва за личните си превозни средства гараж (гаражна клетка), независимо дали е собствен, или е нает.

III.4. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „НАСЕЛЕНИЕ”

Къде се извършва преброяването на лицата?

- в жилищата;
- в колективните домакинства - пансиони, интернати, климатични училища, ученически пансиони, домове за медико-социални грижи за деца, социални домове за отглеждане и възпитание на деца лишени от родителски грижи, старчески домове, домове за лица с физически увреждания, умствена изостаналост и психически разстройства, домове за възрастни хора със сетивни нарушения и деменции, психоневрологични и противотуберкулозни болници и диспансери, манастири, затвори, социално-педагогически интернати, възпитателни училища интернати, домове за временно настаняване на бездомни и други;
- в общежитията - студентски и работнически;
- в заведенията за временно пребиваващи лица - хотели, мотели, хижи, къмпинги, болници, санаториуми, диспансери, балнеосанаториуми, почивни станции.

Как се извършва преброяването на лицата?

На принципа на обичайното им местоживееене.

Във всяка карта, в частта за население, лицата се подреждат по домакинства, а вътре в домакинствата - по семейства.

С една карта се преброяват най-много 5 лица. Когато броят на лицата, живеещи в едно жилище, надвишава 5, записването на 6-ия и следващ член продължава в следваща карта с последователна номерация за всяко лице. При попълването на втора, трета и пр. преброителна карта е много важно да се попълни вярно началната идентификационна част.

Самостоятелна карта се попълва за лицата, живеещи във всяка стая на работнически или студентски общежития.

Колективните домакинства се преброяват, като всички лица се описват последователно в рамките на колективното домакинството.

Лицата в заведенията за временно пребиваване се преброяват с карта за временно присъстващо лице.

Как се попълват данните за лицата?

Данните за всяко лице се получават лично от него.

Изключение се прави само за:

- деца;
- тежко болни;
- задържани в поделенията на МВР;
- временно отсъстващите лица.

Преброителят записва в частта за лицето и имената на отсъстващите към 0 часа на 1.09.2010 г. лица, като по възможност попълва данните за тях при следващите си посещения. Ако тези лица отсъстват за по-продължително време от дома си, данните за тях се получават от главата на домакинството или от друг пълнолетен член.

В случаите, когато от мястото на обичайното местоживееене отсъстват цели домакинства, данните за тях се вземат от председателя на домсъвета, съсед, общината (кметството) и други източници.

Как се подреждат лицата в жилището по домакинства и семейства?

Преброяването на лицата в жилището се извършва по домакинства и семейства

Какво се разбира под домакинство?

Домакинствата са обикновени и колективни.

Обикновено домакинство

Домакинство са две и повече лица, които:

- живеят заедно в едно жилище или част от жилище;
- имат общ бюджет;
- хранят се заедно независимо от това, че някои от тях може да нямат

родствени връзки помежду си.

Домакинство е и едно лице, което живее в самостоятелно жилище, стая или част от нея в дадено жилище, живее на самостоятелен бюджет по отношение на разходите за хранене и разходите за задоволяване на други потребности.

Общ бюджет има, когато един или повече от членовете на домакинството ползват средства на други членове. Не е задължително да се изразходват общо всички средства на всички членове на домакинството, за да се приеме, че лицата са на общ бюджет.

Никога невстъпвалите в брак лица, които живеят заедно с родителите си (независимо от възрастта им), образуват домакинство с родителите си.

Разведените и овдовелите лица, които живеят при родителите си, се включват в домакинството им само ако съвместното им живеене съответства на определението за домакинство.

Лицата, които живеят постоянно в студентски или работнически общежития, също образуват домакинство (едночленно или многочленно).

Лицата, които нямат общ бюджет и не се хранят заедно, **не образуват едно домакинство**, независимо че живеят заедно и дори обитават една стая.

Колективно домакинство

Колективно домакинство образуват група лица, които живеят постоянно в един колектив, имат общ бюджет и са подчинени на общ режим. Като членове на колективни домакинства се преброяват лицата, живеещи в пансиони, интернати, климатични (оздравителни) училища, домове за медико-социални грижи за деца, социални домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи, старчески домове, домове за лица с психически разстройства и физически увреждания, домове за възрастни хора със сетивни нарушения и деменции, психоневрологични и противотуберкулозни болници и диспансери, манастири, затвори, социално-педагогически интернати, възпитателни училища интернати, домове за временно настаняване на бездомни и други. Към колективните домакинства се отнасят и ученическите пансиони.

Общежитие

Общежитие образуват група лица, които живеят постоянно в един колектив, подчинени са на общ режим, но нямат общ бюджет и не се хранят заедно. Такива са работническите и студентските общежития, общежитията за слепи и глухи и други.

Какво се разбира под семейство?

Семейство са две или повече лица, живеещи в едно домакинство и свързани помежду си с определена степен на родство, както по кръвна линия, така и в резултат на брак/съжителство без брак или осиновяване.

Семейство образуват:

- съпрузи (в юридически брак или съжителство без брак) без деца;
- съпрузи (в юридически брак или съжителство без брак) с едно или няколко никога невстъпвали в брак деца независимо от възрастта им;
- един родител с едно или повече никога невстъпвали в брак деца независимо от възрастта им.

Глава на домакинство и глава на семейство

Глава на домакинство е лицето, което дава основните средства за съществуване, или домакинството го е признало за такова.

Глава на семейство е лицето, което е съпруг (съпруга) или родител и е признато за глава на семейството.

При определяне на главата на домакинството и на семейството трябва да се имат предвид следните принципи:

- главата на домакинството и на семейството задължително трябва обичайно да живее в жилището;
- невстъпвало в брак пълнолетно дете може да бъде глава на домакинството, но не може да бъде глава на семейството.

Записване и подреждане на лицата в обикновените домакинства

Когато в жилището живеят едно или повече домакинства, те се преброяват последователно. Записването на лицата започва с главата на първото домакинство. След като се опишат всички членове на първото домакинство, се записват главата на второто домакинство и съответният брой членове и последователно се записват всички членове на това домакинство. По същия начин се процедира и ако в жилището живее трето и следващо домакинство. Ако една карта не е достатъчна за записване на всички лица, живеещи в жилището, преброителят попълва следваща карта, продължавайки поредната номерация на лицата.

В обикновените домакинства подреждането на лицата се извършва по семейства. Най-напред се записва главата на домакинството. Ако едно домакинство се състои от едно семейство и други родствени и неродствени лица, най-напред се записва главата на семейството (който е и глава на домакинството), след това неговата съпруга (съпруг) и никога невстъпвалите в брак деца, които се подреждат по възраст. След изброяване на членовете на семейството се подреждат първо родствените лица (родител на единия от съпрузите, братя, сестри и други), а след тях - неродствените лица (квартирант с храна, друго лице).

Ако едно домакинство се състои от две и повече семейства и други родствени и неродствени лица, първо се записва главата на домакинството и членовете на семейството му и след това съответно главите и членовете на второто, третото и т.н. семейства, влизащи в състава на домакинството, като се започва с главата на поредното семейство. Другите родствени и неродствени лица, които се числят към същото домакинство, се записват най-накрая. **Ако едно домакинство се състои от лица, които не образуват семейство,** първо се записва главата на домакинството и след това останалите му членове.

Ако в едно жилище живеят разделени (разведени) съпрузи, те се преброяват като отделни домакинства и не образуват семейство. Семейство образува този от съпрузите, който живее с неженените деца (ако има такива).

ВНИМАНИЕ!

Правилното подреждане на лицата в картата по домакинства и по семейства е много важно за обработката и точността на данните и никой преброител не трябва да го нарушава.

Записване и подреждане на лицата в колективните домакинства

Лицата, живеещи в колективните домакинства, се преброяват като едно домакинство. Подреждането и номерирането на лицата се извършва в рамките на цялото колективно домакинство. За да не се допускат грешки, лицата се преброяват последователно съобразно подреждането на стаите и леглата в тях. **Семействата в домовете за стари хора и в другите колективни домакинства не влизат в състава на колективното домакинство.** Те се преброяват със самостоятелна карта, тъй като образуват обикновено домакинство.

Записване и подреждане на лицата, живеещи в общежития

Лицата, живеещи в общежития - студентски, работнически и други, се преброяват като едночленни или многочленни обикновени домакинства.

Отделна карта се попълва за всяка стая (жилище) от общежитието. Ако в съответната стая (жилище) живеят няколко лица (студенти или работници), които не образуват едно домакинство, всеки от тях се записва като глава на едночленно домакинство.

Как се определят категориите население?

Преди да започне попълването на картите и подреждането на лицата в тях, преброителят трябва да изясни много точно категорията население за всяко лице.

1. Обичайно живеещо налично население са лицата, които **обичайно живеят** в преброяваното жилище и към 0 часа на 1.09.2010 г. се намират в него, както и лицата, които обичайно живеят в жилището, но към критичния момент на преброяването **не се намират в него**, а на места (извън или на територията на същото населено място), където не се извършва преброяване на населението - предприятия, превозни средства, гари и др.

2. Временно отсъстващи в друго населено място в страната са лицата, които **обичайно живеят** в дадено жилище в преброяваното населено място, но към критичния момент на преброяването - 0 часа на 1.09.2010 г., **отсъстват от домовете си за период по-малък от 1 година** и се намират в друго населено място **на територията на страната** в командировка, на гости, на почивка, на лечение и др.

3. Временно отсъстващи от страната и пребиваващи в чужбина са лицата, които обичайно живеят в дадено жилище в преброяваното населено място, но към критичния момент на преброяването - 0 часа на 1.09.2010 г., отсъстват от домовете си за период по-малък от 1 година (т.е. заминали са в чужбина след 1.09.2009 г.) и се намират в друго населено място в чужбина - в командировка, на гости, на почивка, на лечение и др.

4. Временно присъстващи от друго населено място на страната са лицата, които **обичайно живеят** в друго населено място в страната, но са дошли временно (след 1.09.2009 г.) в командировка, на гости, на почивка, на лечение и др. и към критичния момент - 0 часа на 1.09.2010 г., се намират **в преброяваното жилище, хотел, почивна станция, лечебно заведение и др.**

5. Временно присъстващи от чужбина са лицата, които обичайно живеят в чужбина, но са дошли временно (след 1 септември 2009 г.) в командировка, на гости, на почивка, на лечение и др. и към критичния момент - 0 часа на 1.09.2010 г., се намират **в преброяваното жилище, хотел, почивна станция, лечебно заведение и др.**

Особени категории чужди граждани в България

1. Не се преброяват от преброителите, а от специално назначени служебни лица от Министерството на външните работи **лицата**, които работят като **административно-технически персонал в чуждестранните представителства в Република България** (посолства, търговски, културни и др. представителства), а също и членовете на техните семейства (домакинства).

2. Не се преброяват:

- лицата с дипломатически ранг, които работят в чуждестранните представителства в Република България, а така също и членовете на техните семейства (домакинства).

- лицата в съставите на чуждестранните речни и морски кораби, намиращи се в пристанищата или в териториалните води на страната ни, и пътниците на борда на тези кораби, както и екипажите на чужди самолети и пътниците, намиращи се в тях или в района на летищата.

III.4.1. СПИСЪК „ВРЕМЕННО ПРИСЪСТВАЩИ ЛИЦА”

Данните за лицата, които временно присъстват в жилището, се записват в **Списък „Временно присъстващи лица”**. Преброителят записва имената на лицето (собствено, бащино и фамилно).

В колона ЕГН/ЛНЧ/ЛН за българските граждани, бежанците и чуждите граждани с разрешение за постоянно пребиваване в страната се записва ЕГН, а за останалите чужди граждани се записва съответно ЛНЧ (личен номер на чужденец) или ЛН (личен номер на гражданин на ЕС).

Поле „Дата на раждане - ден, месец, година” се попълва за всички лица.

В поле „Държава на раждане” се записва мястото на обичайното живеене на майката към момента на раждането или, ако то не е известно, държавата, в която е родено лицето.

Поле „Пол” се попълва за всички лица чрез заграждане на верния отговор.

В поле „Семейно положение” се записва юридическото семейно положение на лицето.

В поле „Гражданство” се записва гражданството на лицето.

В „Настоящ адрес” се записва общината, населеното място и държавата, където лицето живее обичайно.

С попълването на този списък приключва преброяването за тези лица.

III.4.2. СПИСЪК „ЧЛЕНОВЕ НА ДОМАКИНСТВОТА И СЕМЕЙСТВОТА”

Преди да започне попълването на картата за населението, преброителят трябва да уточни и запише броя на лицата, които постоянно живеят в жилището. Включват се лицата, определени като **обичайно живеещо налично население**, т.е. които живеят постоянно в жилището и към критичния момент на преброяването се намират в него, а също и **временно отсъстващите лица**, които живеят обичайно в жилището, но към критичния момент на преброяването се намират в друго населено място в страната или в чужбина (след 1.09.2009 г.).

За да пристъпи към попълване на **Списък „Членове на домакинствата и семействата”**, преброителят трябва да уточни и запише броя на домакинствата и семействата, които живеят в жилището, след което започва да попълва лицата в списъка по указания начин за записване и подреждане на лицата в обикновените домакинства.

III.4.3. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА КАРТА „НАСЕЛЕНИЕ”

№ НА ЛИЦЕТО

В началото на частта за населението се записва номерът на лицето в указаните квадратчета.

Преброителят проверява и уточнява дали в списък „Членове на домакинствата и семействата“ правилно е подредил лицата, след което записва в указаните квадратчета 01 за „главата на домакинството”, 02 за „съпруг/съпруга” и т.н.

ИМЕ НА ЛИЦЕТО

За всяко лице преброителят записва собствено, бащино и фамилно име според личната карта (паспорт) на преброяваното лице.

ВЪПРОС 1

ЕДИНЕН ГРАЖДАНСКИ НОМЕР НА ЛИЦЕТО/ЛИЧЕН НОМЕР НА ЧУЖДЕНЕЦ/ЛИЧЕН НОМЕР (за граждани на ЕС)

ВНИМАНИЕ! За всяко преброено лице трябва да има пълен запис за Единния граждански номер (ЕГН). При липса на такъв преброителят и контролърът правят всичко възможно със съдействието на лицето или негови близки, чрез справки и запитвания в общината, кметството и пр. да издирят пълния и верен ЕГН.

ОСНОВНИ ПРАВИЛА ПРИ ЗАПИСВАНЕ НА ЕГН

За всяко лице преброителят трябва да запише вярно и точно ЕГН.

За лицата под 14-годишна възраст ЕГН се взема от акта за раждане, международен паспорт или от друг официален документ.

Ако някое лице отсъства от домакинството, задължение на преброителя е да направи повторно посещение и да запише пропуснатите данни.

Ако в периода на преброяването лицето отсъства, преброителят е длъжен със съдействието на контролора да потърси възможно най-пълна информация за това лице от регистрите на общината или кметството.

ЗАПИСВАНЕ НА ЕГН

ЕГН на всяко лице се записва в десетте клетки на въпрос 1.

Преброяваното лице трябва да продиктува Единния си граждански номер от официален документ (лична карта/паспорт или друг документ). За децата под 14 години ЕГН се взема също от официален документ - акт за раждане, международен паспорт или друг документ.

Преброителят записва внимателно Единния граждански номер в десетте клетки на въпрос 1. Препоръчително е преброяваното лице да провери верността на записания в картата ЕГН.

Да се проверява!

1. За лицата, родени преди 1900 г., във вторите две клетки на ЕГН - за месеца на раждане - към съответния месец трябва да има прибавено числото 20 (напр. в ЕГН за родените през януари вместо 01 трябва да е записано 21, за родените през юни вместо 06 - 26, за родените през декември вместо 12 - 32).

2. За лицата, родени след 1999 г., в първите две клетки на ЕГН записът е 00, 01, 02 и т.н. в съответствие с годината на раждане, а в следващите две за месеца на раждане към съответния месец трябва да има прибавено числото 40 (напр. в ЕГН за родените през януари 2000 г. първите четири цифри ще бъдат 0041, за родените през април 2000 г. - 0044, за родените през декември - 0052, за родените през януари 2001 г. - 0141 и т.н., за родените през декември 2002 г. - 0252 и т.н.).

За чуждите граждани в България

За чуждите граждани, които постоянно пребивават на територията на страната, се записва ЕГН, а за останалите - Личен номер на чужденец (ЛНЧ) или Личен номер (ЛН).

За лицата, получили статут на бежанец, хуманитарен статут или на които е предоставено убежище в Република България, се попълва ЕГН или ЛНЧ, който се записва от официален документ.

ЛН се попълва за гражданите на ЕС, гражданите на държавите – страни по споразумението за Европейско икономическо пространство (Норвегия, Исландия, Лихтенщайн), гражданите на Конфедерация Швейцария, които пребивават в Република България при условията и реда на Закона за влизането, пребиваването и напускането на Република България, както и за членовете на техните семейства.

ЛНЧ се попълва за пребиваващите в Република България чужденци, граждани на трети страни, получили разрешение за пребиваване по Закона за чужденците в Република България.

ВЪПРОС 2

ПОЛ

Попълва се за всички лица чрез ограждане на верния отговор.

Преброителят трябва да направи проверка на ЕГН, сравнявайки предпоследната цифра в ЕГН - за лицата от мъжки пол там трябва да фигурира 0 или 2, или 4, или 6, или 8; за лицата от женски пол - 1 или 3, или 5, или 7, или 9.

При откриване на несъответствие между ЕГН и пола преброителят се обръща към контролора за уточняване на ЕГН.

ВЪПРОС 3

ОТНОШЕНИЕ НА ЛИЦЕТО КЪМ ГЛАВАТА НА ДОМАКИНСТВОТО

На този въпрос се отговаря за всички лица. След като се определи главата на домакинството, за всяко лице се отбелязва отношението му към него, като се загражда цифрата пред съответния отговор. Ако в домакинството има семейства, като глава на домакинството се записва главата на първото семейство.

1. Глава на домакинството

Този отговор се отбелязва за главата както на едночленните, така и на многочленните домакинства.

Само за главата на домакинството се попълва отговор 3а за броя на членовете на домакинството с цифри (1, 2, 3 и т.н.).

2. Съпруг/съпруга

Този отговор се отбелязва за съпруга/съпругата на главата на домакинството, независимо дали е в юридически брак или във фактическо съжителство без брак с него/нея.

3. Син, дъщеря

Този отговор се отбелязва само за децата на главата на домакинството, които обичайно живеят в домакинството, вкл. и за доведените и заварените деца.

4. Зет, снаха

Този отговор се отбелязва само за зет/снаха, които са съответно съпруг/съпругата на децата на главата на домакинството и обичайно живеят в домакинството.

5. Внук, правнук

Този отговор се отбелязва само за внуци и правнуци на главата на домакинството, които обичайно живеят в домакинството.

6. Родител на главата на домакинството

Този отговор се отбелязва за лицата, които са баща или майка на главата на домакинството и обичайно живеят в домакинството.

7. Родител на съпруга, съпругата

Този отговор се отбелязва за лицата, които са баща или майка на съпруга/съпругата на главата на домакинството и обичайно живеят в домакинството.

8. Брат, сестра на главата на домакинството

Този отговор се загражда за брат, сестра (родни, доведени или природени) на главата на домакинството, които обичайно живеят в домакинството.

9. Брат, сестра на съпруга, съпругата

Този отговор се отбелязва за брат, сестра (родни, доведени, заварени или природени) на съпруга/съпругата на главата на домакинството, които обичайно живеят в домакинството.

10. Дядо, баба

Този отговор се отбелязва за дядо, баба, працядо или прабаба на главата на домакинството или на неговата съпруга/съпруг, които обичайно живеят в домакинството.

11. Друго родствено лице

Този отговор се загражда за всички лица, които са в родствени връзки с главата на домакинството, различни от изброените в картата - съпруга на брата, съпруг на сестрата, леля, чичо, вуйчо, вуйна, стринка, братовчед или други родственици, които обичайно живеят в домакинството.

12. Друго лице

Този отговор се отбелязва:

- за всички лица, които не са в родствени отношения с главата на домакинството;

- за членовете на колективните домакинства (интернати, ученически пансиони, домове за стари хора, домове за медико-социални грижи за деца, социални домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи, домове за лица с душевни и телесни недъзи, манастири, затвори, домове за временно настаняване на бездомни и др.).

ВЪПРОС 4

ОТНОШЕНИЕ НА ЛИЦЕТО КЪМ ГЛАВАТА НА СЕМЕЙСТВОТО

На този въпрос се отговаря за всички лица. След като се определи главата на семейството, за всяко лице се отбелязва отношението му към него, като се загражда цифрата пред съответния отговор.

1. Глава на семейството

Този отговор се отбелязва за лицето, което е определено за глава на семейството.

Само за лицето, определено като глава на семейство, се попълва 4а за броя на членовете в семейството (02, 03, 04 и т.н.).

2. Съпруг/съпруга

Този отговор се отбелязва за съпругата (съпруга) на главата на семейството, независимо дали е в юридически брак или във *фактическо съжителство без брак* с главата на семейството.

3. Неженен син/неомъжена дъщеря

Този отговор се отбелязва само за никога невстъпвалите в брак деца на главата на семейството (независимо от възрастта им), които живеят постоянно с родителите си, вкл. и за доведените и заварените деца.

4. Друго лице, което не е член на семейството, но е член на домакинството

Този отговор се отбелязва за:

- главите на едночленните домакинства, т.е. за случаите, при които срещу глава на домакинството е записан брой членове 01;
- всички членове на домакинството, които не са членове на семейството в състава на домакинството;
- членовете на колективните домакинства.

ВЪПРОС 5

КЪМ КОЯ КАТЕГОРИЯ НАСЕЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ПРЕБРОЯВАНТО ЛИЦЕ

Преброителят проверява и уточнява дали в Списъка „Членове на домакинствата и семействата“ правилно е отнесъл лицето към съответната категория население и след това загражда верния отговор.

ОБИЧАЙНО ЖИВЕЕЩО НАЛИЧНО НАСЕЛЕНИЕ

Обичайно живеещо налично население на едно населено място са:

- лицата, които обичайно живеят в дадено жилище на населеното място и към критичния момент на преброяването - 0 часа на 1.09.2010 г. се намират в него;
- лицата, които обичайно живеят в дадено жилище на населеното място, но към критичния момент на преброяването **не се намират в жилището си**, а на места (извън или на територията на същото населено място), където не се извършва преброяване на населението - предприятия, превозни средства, гари и др.

Под обичайно местоживеене трябва да се разбира мястото, в което едно лице обикновено прекарва дневния период на почивка, независимо от временно отсъствие поради ваканция, летуване, посещения при приятели и роднини, работа, медицинско лечение, религиозно поклонение и др.

Лицата, определени като обичайно живеещо налично население на населеното място, се преброяват само веднъж в дома си, на мястото на своето обичайно живеене.

Преселили се лица

Лицата, преселили се в преброяването населено място през последните дванадесет месеца преди критичния момент на преброяването с намерението да пребивават там най-малко една година, се преброяват в него като обичайно живеещо налично население.

Пътуващи лица

Лицата, които пътуват ежедневно от населеното място, в което живеят, до друго населено място, в което работят или учат, се преброяват като **обичайно живеещо налично население там, където живеят**, а не там, където работят.

Пътувалите през нощта срещу 1.09.2010 г. от други населени места към дома си се преброяват като **обичайно живеещо налично население в населеното място, в което живеят обичайно**. Същото се отнася за лицата, които към критичния момент на преброяването са се намирали в превозни средства и са пътували към други населени места.

Лицата, които работят далеч от дома през седмицата и се връщат у дома през почивните дни, се преброяват като обичайно живеещо население в семейния дом, независимо че местоработата им е другаде в страната или в съседна държава.

Лицата, които са отишли да живеят и работят в други населени места в страната или в чужбина за **повече от 1 година** (т.е. преди 1.09.2009 г.) и се придвижват до семействата си два-три пъти месечно или по-рядко, се **преброяват като обичайно**

налично население в населеното място или в държавата, където работят и живеят и не се преброяват в домовете, при семействата си;

Учащи

Учениците в основната и средната образователна степен, които учат далеч от дома (в друго населено място), се преброяват като обичайно живеещо налично население **в семейния дом**, независимо че учат в друго населено място.

Студентите, които учат в колеж или университет далеч от дома, се преброяват като обичайно живеещо налично население в населеното място, където учат, независимо дали живеят в общежитие или частна квартира в страната *или в чужбина* и не се преброяват в домовете, при семействата си. По изключение, когато мястото на обучение е в страната, за обичайно местоживеене може да се счита и семейният дом.

Учениците и студентите, които пътуват ежедневно до населеното място, в което учат, се преброяват като обичайно живеещо налично население **в домовете, при семействата си.**

Деца за отглеждане

Деца, оставени за отглеждане при баба, дядо и други родственици **в същото населено място**, в което живеят родителите им, се преброяват като обичайно живеещо налично население **в семейството на родителите си.**

Изоставени деца, сираци и други, които живеят **постоянно** при баба, дядо и други родственици, се преброяват **при тях като** обичайно живеещо налично население в населеното място, където се намират.

Децата, живеещи обичайно (постоянно) в SOS детски селища „Киндердорф”, се преброяват като обичайно живеещо налично население в населеното място, където се намира селището.

За обичайно местоживеене на деца, които имат две различни места на живеене (чиито родители например са разведени), се приема мястото, където детето прекарва по-голямата част от времето. В случаите, в които прекарва равни периоди от време с двамата родители, за обичайно местоживеене се приема мястото, на което то се намира в критичния момент на преброяването.

Бездомни и безпризорни лица

За обичайно местоживеене на бездомни или безпризорни лица, скитници и лица без постоянно местоживеене се приема местонахождението им (населеното място) към момента на преброяването.

Починали лица

Починалите лица след критичния момент на преброяването - 0 часа на 1.09.2010 г. се преброяват в домовете си като обичайно живеещо налично население.

Починалите лица преди критичния момент на преброяването не се преброяват.

Новородени деца

Децата, родени след критичния момент на преброяването - 0 часа на 1.09.2010 г., не се преброяват изобщо.

Лица в колективни домакинства

Лицата, които живеят в пансиони към учебни заведения, интернати, климатични (оздравителни) училища, домове за медико-социални грижи за деца (без майките и временно оставените за отглеждане в дома деца), социални домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи, домове за стари хора, домове за инвалиди с телесни недъзи, манастири и др., се преброяват като обичайно живеещо налично население в населеното място, където се намира колективното домакинство.

Лицата в затворите, в следствените арести, лицата в социално-педагогическите интернати и възпитателните училища интернати, както и лицата в домовете за временно настаняване на бездомни и др., се преброяват като обичайно живеещо

налично население в населеното място, където се намират тези заведения от специално назначени за целта преброители.

Лицата в колективните домакинства не се преброяват при семействата си.

Лица, които към критичния момент са били извън дома си, но на места, където не се провежда преброяване, се преброяват като обичайно живеещо налично население в дома си, тъй като там, където са се намирали, не се извършва преброяване. Такива са:

- работилите през нощта в предприятия, учреждения, организации, фирми, селскостопански и горски обекти;

- пътувалите при изпълнение на служебните си задължения транспортни работници и служители от железопътния, автомобилния, въздушния и водния транспорт на територията на страната и чужбина;

- лицата, които са били в ресторанти, театри, гари, аерогари, пристанища, на гости при роднини и близки в същото населено място, отишлите на лов и риболов и др.

- лицата, намиращи се във вили, (в които не живеят постоянно) в същото населено място, се преброяват в домовете си.

ВРЕМЕННО ОТСЪСТВАЩИ ЛИЦА

Лицата, които **живеят обичайно** в дадено жилище в преброяваното населено място, но към критичния момент на преброяването - 0 часа на 1.09.2010 г., **се намират в друго населено място в страната или в чужбина** (за период, по-кратък от 1 година) по различна причина като командировка, на гости, на почивка, на лечение и др.

Временно отсъстващите лица могат да бъдат:

- временно отсъстващо лице в друго населено място в страната;

- временно отсъстващо лице от страната и намиращо се в чужбина.

Временно отсъстващи лица в друго населено място на територията на страната са:

- заминали в краткосрочна или дългосрочна командировка;

- заминали на състезание, на турнета и концерти; заминали на сезонна или временна работа, т.е за даден период от време, определен с договор;

- заминали във ваканция и на производствена практика ученици или студенти;

- заминали на учебни занятия във връзка със задочно обучение и на изпити студенти, частни ученици и др.;

- заминали на курсове и школи в други населени места;

- заминали на гости при роднини или познати в други населени места;

- заминали родители - бащи и майки и други родственици, при своите синове, дъщери и внуци в други населени места, за да прекарат няколко месеца през годината (обикновено през зимата);

- постъпили на лечение след 1.09.2009 г. в болници, санаториуми, балнеосанаториуми, родилни домове, вкл. и майките в домове за медико-социални грижи за деца, независимо че тези заведения могат да се намират на територията на преброяваното населено място, в което живее обичайно лицето;

- заминали на почивка в почивни станции, независимо че станциите могат да се намират на територията на преброяваното населено място, в което лицето живее обичайно;

- намиращите се във вили, разположени на територията на други населени места;

- децата, изпратени в други населени места при баба, дядо или други родственици, за да бъдат гледани;

- децата, оставени временно да бъдат гледани в домове за медико-социални грижи за деца.

- живородените деца преди 0 часа на 1.09.2010 г., които се намират в родилния, дом се преброяват като временно отсъстващи от жилището на своите родители. **Живородените деца след 0 часа на 1.09. 2010 г. не се преброяват въобще.**

Временно отсъстващите лица, които към 0 часа на 1.09.2010 г. не са били в домовете си, а в друго населено място на територията на страната, ще бъдат преброени два пъти:

- от един преброител в мястото на своето обичайно местоживеене като временно отсъстващи и
- от друг преброител в другото населено място като временно присъстващи.

Временно отсъстващи от страната и намиращи се в чужбина български граждани

Българските граждани, които към датата на преброяването се намират в чужбина, се преброяват по следния начин:

1. Преброяват се от преброителите като временно отсъстващи от страната, респ. от домовете им, в населените места, в които е обичайното им местоживеене, заминалите временно в чужбина български граждани за период, по-малък от 1 година, т.е. след 1.09.2009 г. - в командировка, търговски сделки, почивка, лечение, курсове, на работа, състезание, на гости, екскурзии, туризъм и др.

2. Не се преброяват от преброителите, а от специално назначени служебни лица българските граждани, които работят в задгранични представителства на Република България със и без дипломатически ранг (посланици, пълномощни министри, легационни секретари, аташета, генерални консули, легационни съветници, военни аташета, търговски представители, административно-технически персонал, работещите в търговските представителства, в културните центрове, журналисти и други официално изпратени лица в задграничните представителства и членовете на семействата им, които ги придружават).

Лицата, които временно са извън страната, се преброяват само веднъж като временно отсъстващи от дома си там, където живеят обичайно.

3. Български граждани в чужбина, които не се преброяват.

Не се преброяват заминалите в чужбина преди повече от една година, т.е. преди 1.09.2009 г., както и българските граждани, преселили се да живеят постоянно в други държави, независимо откога са се преселили и дали са запазили българското си гражданство.

ВЪПРОС 6

ДАТАТА, ОТ КОЯТО ЛИЦЕТО (ВРЕМЕННО) ОТСЪСТВА

Този въпрос се попълва **само за временно отсъстващите лица.** Преброителят попълва в указаните квадратчета датата (пълен запис на ден, месец и година), от която лицето отсъства от домакинството си.

За лицата, преброени като обичайно живеещо налично население, въпросът не се попълва.

ВЪПРОС 7

АДРЕС НА ПРЕБРОЯВАНОТО ЛИЦЕ

Въпросът се попълва изчерпателно и точно за всички лица. Записват се постоянният и настоящият адрес на лицето, както са декларирани от лицата пред съответните административни власти.

ВЪПРОС 7а

ПОСТОЯНЕН АДРЕС

Това е адресът в населеното място, в чийто регистър на населението е вписано лицето. Постоянен адрес имат всички български граждани (адресът в личната карта), чужденците, които са получили разрешение за постоянно пребиваване в България, лицата, получили статут на бежанец или хуманитарен статут, или на които е предоставено убежище в Република България, както и лицата без гражданство, установили се трайно и преимуществено в Република България.

Записва се ясно и точно (с думи) - община, населено място и район за градовете София, Пловдив и Варна. Лицата, които нямат постоянен адрес съгласно българското законодателство, не попълват отговори.

ВЪПРОС 7б

НАСТОЯЩ АДРЕС

Това е адресът, на който лицето пребивава и има адресна регистрация. Той може да бъде постоянният или друг адрес, на който живее лицето. Записва се ясно и точно (с думи) - община, населено място и район за градовете София, Пловдив и Варна. За лицата, чийто настоящ адрес е в друга държава, се записва само държавата.

ВЪПРОС 8

ДАТА И ДЪРЖАВА НА РАЖДАНЕ

Въпросът се попълва за всички лица, включително и за родените в други държави.

За всички лица преброителят попълва в указаните квадратчета с арабски цифри пълната дата на раждане (ден, месец, година), а с букви на указаното многоточие държавата на раждане - мястото на обичайно живеене на майката към момента на раждането, или ако то не е известно – държавата, в която е родено лицето.

Информацията за държавата на раждане се събира въз основа на международните граници, съществуващи към 1.01.2010 година.

ВЪПРОС 9

ГРАЖДАНСТВО

Въпросът се попълва за всички лица чрез заграждане на съответния отговор.

В случаите, когато лицето има двойно гражданство, се огражда отговор 2. „Българско и друго”, и се записва с букви гражданството, различно от българско.

За лицата с гражданство, различно от българско, се загражда отговор 3. „Друго”, и с букви се записва посоченото от лицето гражданство.

За лицата с две или повече гражданства, различни от българско, се огражда отговор 3. „Друго”, и се записва с думи едно от двете, като с приоритет е гражданство на държава - членка на ЕС, ако няма гражданство на държава - членка на ЕС, лицето само определя едно от двете си гражданства.

За децата под 14 години гражданството се определя от родителите.

ВЪПРОС 10

ЕТНИЧЕСКА ГРУПА*

На този въпрос се отговаря за всички лица.

Етническата група представлява общност от лица, родствени по произход и език и близки по бит и култура.

Преброяваните лица сами определят етническата си група.

Преброителят загражда декларирания от лицето отговор. Възможен е само един отговор.

В случаите, когато за етническата група на лицето няма изписан отговор, преброителят записва ясно и четливо в позиция 04. „Друга.....” декларираната от преброяваното лице етническа група (напр. арменска, еврейска, влашка, руска и т.н.).

Дадена е възможност да се регистрира и отговор 99. „Не се самоопределя”, ако лицето не желае да определи своята етническа група.

Етническата група на децата се определя от родителите. Ако родителите имат различна етническа принадлежност, за децата се регистрира отговорът, който родителите определят по взаимно съгласие.

За глухонемите и умствено увредените лица се регистрира тази етническа група, която посочи главата на домакинството или друго лице от домакинството.

ВНИМАНИЕ!

Етническата група не трябва да се смесва с гражданството (националността), нито с държавата, в която лицето живее постоянно.

ВЪПРОС 11

ВЛАДЕЕ ЛИ ЛИЦЕТО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК?

Въпросът се попълва за всички лица чрез заграждане на един от трите възможни отговора.

Владеенето на езика се определя като способност да се говори, пише и чете.

Отговор „Да” се загражда за лицата, които могат да общуват (говорят, пишат и четат) с други лица и институции в ежедневието, трудовата, образователната, културната и друга дейност.

Отговор „Не” се загражда за лицата, които не могат да говорят, пишат и четат на български език.

Отговор „Дете” се загражда за децата до 8 години.

ВЪПРОС 11а

МАЙЧИН ЕЗИК*

Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство или който лицето говори най-добре и който се използва обичайно за общуване в семейството (домакинството) му.

Преброяваните лица сами определят майчиния си език.

Преброителят огражда декларирания от лицето отговор. Възможен е само един отговор.

В случаите, когато за майчиния език на лицето няма изписан отговор, преброителят записва ясно и четливо в позиция 04. „Друг.....” декларирания от преброяваното лице майчин език (напр. арменски, иврит, влашки, руски и т.н.).

Дадена е възможност да се регистрира и отговор 99. „Не се самоопределя”, ако лицето не желае да определи своя майчин език.

Когато лицето владее и ползва повече от един език, то трябва да посочи като майчин само един от тях – този, на който се е научило да говори в детството си, в семейството си и на който обикновено говори най-лесно.

Майчиният език на децата се определя от родителите. При родителите с различен майчин език за децата се регистрира отговорът, който родителите определят по взаимно съгласие.

За глухонемите и умствено увредените лица се регистрира отговор, който посочи главата на домакинството или друго лице от домакинството.

ВЪПРОС 116

КАКВИ ДРУГИ ЕЗИЦИ ПОЛЗВА ЛИЦЕТО?

Въпросът се попълва за лица, ползващи други езици, различни от официалния български и майчиния им език.

Ползването на езика се определя като способност *да се говори и/или пише и чете*.

Преброителят записва на указаното първо многоточие посочения от лицето друг език.

Ако лицето владее повече други езици, преброителят ги записва последователно в следващите номера.

Ако лицето не владее други езици, различни от официалния български и майчиния си език, преброителят загражда отговор 4. „Не”.

ВЪПРОС 12

ВЕРОИЗПОВЕДАНИЕ*

Вероизповеданието е принадлежността на лицето (или на родителите и предците му) към дадена група с определени религиозни възгледи.

При попълването на отговорите по този въпрос не се изисква информация дали лицето е религиозно или не, а към каква група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източно-православни, католически, протестантски и пр.), се отнася лицето.

Преброяваните лица сами определят вероизповеданието си.

Преброителят загражда декларирания от лицето отговор. Възможен е само един отговор.

В случаите, когато за вероизповеданието на лицето няма изписан отговор, преброителят записва ясно и четливо в позиция 06. „Друго.....” декларираното от преброяваното лице вероизповедание (юдейско, армено-григорианско и т.н.).

Дадена е възможност да се регистрира и отговор 99. „Не се самоопределя”, ако лицето не желае да определи своето вероизповедание.

Вероизповеданието на децата се определя съгласно вероизповеданието на родителите. Ако родителите имат различно вероизповедание, за децата се регистрира отговорът, който родителите декларират по взаимно съгласие.

За глухонемите и умствено увредените лица вероизповеданието се определя от главата на домакинството или друго лице от домакинството.

На въпроси № 10, 11а и 12 лицата отговарят доброволно. Ако те не желаят да отговорят на тези въпроси, се отбелязва отговор 99. „Не се самоопределя”.

ВЪПРОС 13

РЕЛИГИОЗНО ЛИ Е ЛИЦЕТО?*

Религията е мироглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този мироглед.

Преброяваните лица сами определят религиозността си.

Преброителят загражда отговора, който лицето посочи.

Дадена е възможност да се регистрира и отговор 99. „Не се самоопределя”, ако лицето не желае да определи своята религиозност.

ВЪПРОС 14

ЮРИДИЧЕСКО СЕМЕЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

Въпросът се попълва за всички лица (вкл. и за децата).

Загражда се отговорът, който съответства на семейното положение на лицето съгласно семейното право към критичния момент на преброяването.

1. Неженен/неомъжена - лицата, които никога не са встъпвали в юридически оформен брак. Отговорът важи и за лицата до 16 навършени години, които по силата на закона не могат да сключат граждански брак.

2. Женен/омъжена - лицата, които се намират в законно оформен юридически брак, регистриран съгласно съществуващите закони в страната. Отговорът е валиден и за лицата, които са сключили преди 12 май 1945 г. само църковен брак.

3. Вдовец/вдовица - лицата, които са овдовели след последния си юридически оформен брак, т.е. след смъртта на съпруга/съпругата.

4. Разведен/разведена - лицата, получили официален съдебен развод и притежаващи съдебно решение.

ВЪПРОС 15

ФАКТИЧЕСКО СЕМЕЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

Въпросът се попълва за всички лица (включително и за децата).

Загражда се отговорът, който съответства на фактическото семейно положение, в което се намира лицето.

Фактическо (действително) семейно положение е брачното положение на лицето, **независимо дали то е оформено юридически.**

Фактическото семейно положение на лицето може да се различава от юридическото.

Съпружески връзки са взаимоотношенията между партньори, живеещи на семейни начала, без оглед на тяхното юридическо оформяне.

1. Не в брак се загражда за всички лица, които към критичния момент на преброяването не живеят на съпружески начала с друго лице.

Този отговор се отнася и за всички лица, които към 1.09.2010 г. са в юридически брак, но се намират във фактическа раздяла, т.е. прекъснали са съпружеските си връзки, но нямат официален юридически развод.

Към тази категория не се отнасят лицата, които са в юридически брак, но живеят по някаква причина в различни населени места или в едно населено място на различни адреси, т.е. лица, които не са преустановили съпружеските си взаимоотношения.

2. В брак се загражда за всички лица, които към критичния момент на преброяването са с юридическо семейно положение „женен” или „омъжена” и едновременно с това са в съпружески връзки.

3. В съжителство без брак се загражда за лицата, които живеят на съпружески начала с друго лице, но към критичния момент на преброяването нямат юридически оформен брак.

Следващите два въпроса се отнасят само за жените, родени преди 1.09.1998 г. Всички останали лица преминават на въпрос 18.

ВЪПРОС 16

БРОЙ ЖИВОРОДЕНИ ДЕЦА

Въпросът се попълва само за жените, родени преди 1.09.1998 г., т.е. които са на възраст 12 и повече години.

Преброителят записва с арабски цифри в указаните квадратчета броя на **живородените деца (независимо на колко години са към 1.09.2010 г.)**.

В общия брой на **живородените деца** от майката се включват и тези деца, които са живородени, но към 1.09.2010 г. **не са живи**.

В броя на **живородените деца** се включват всички деца на майката независимо от кой пореден брак са родени или са родени без брак, както и **осиновените от нея деца**.

Не се включват заварените от майката деца, които не са осиновени от нея.

Ако жената **няма живородени деца**, преброителят попълва в квадратчетата отговор **99. „Няма деца”** и **преминава директно на въпрос 18.**

ВЪПРОС 17

КОИ ОТ ТЯХ ЖИВЕЯТ В ЧУЖБИНА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА ГОДИНА?

Въпросът се попълва само за жените със записан брой живородени деца във **въпрос 16.**

Ако жената **няма деца, живеещи в чужбина**, преброителят попълва отговор **99. „Няма деца в чужбина”** и **преминава на въпрос 18.**

За **децата, живеещи в чужбина за повече от 1 година**, в указаните квадратчета за ЕГН преброителят записва по реда на раждане - ЕГН на първото, второто и третото дете.

Ако майката има повече от 3 живородени деца, които живеят в чужбина за повече от една година, на указаното място за трето дете се записва ЕГН на **последното родено от нея (живородено) дете, което е в чужбина.** Например ако има 4 живородени деца, живеещи в чужбина, след последователното записване на ЕГН на първите две се записва ЕГН на четвъртото дете.

Живородените близнаци се приемат като последователни раждания.

При незнание на пълното ЕГН на детето, живеещо в чужбина, в указаните квадратчета се записва годината, месеца и датата на раждане на детето.

ВЪПРОС 18.

ПРОМЕНЯЛО ЛИ Е ЛИЦЕТО МЯСТОТО СИ НА ОБИЧАЙНО ЖИВЕЕНЕ ДОСЕГА (преселвало ли се е)?

Въпросът се попълва за всички лица.

Преселване (мигриране) е всяка промяна на населеното място на обичайно живеене на лицата.

В преселването **не се включват:**

- всички премествания на лицата по територията на страната, които не са свързани с промяна в обичайното им местоживеене (командировки, гости, почивки, лечения и др.);

- престой на лицата в чужбина, свързан с работа в дипломатически и други представителства на Република България;

- престой на лицата в чужбина поради работа, командировка, учение, специализации, на гости и др., който не е свързан с промяна на обичайното им местоживеене;

- престой на лицата в местата за лишаване от свобода - затвори, поправителни домове и трудово поправителни общежития;

- административните промени в състоянието на населените места, т.е. промяна на наименованието и статута на населеното място, обединяване с друго (или други) населено място, обособяването на дадено населено място като самостоятелно, прехвърлянето на дадено населено място от една община в друга или от една област в друга;

- преместването от един район в друг на населените места, които имат райони.

Ако лицето се е преселвало повече от веднъж, се записва само последното преселване.

Отговор **1. „Не, не се е преселвало”** се загражда за всички лица, които са декларирали, че не са променили своето обичайно местоживеене.

Отговор 2. „Да, преселвало се е” се отбелязва за всички лица, заявили, че са променили своето обичайно местоживеене.

ВЪПРОС 18а **ГОДИНА НА ПОСЛЕДНО ПРЕСЕЛВАНЕ**

При отбелязан отговор **Да, преселвало се е** преброителят преминава на въпрос **18а**, като изписва в указаните квадратчета годината, в която лицето се е преселило за последен път на настоящото си място на обичайно живеене.

ВЪПРОС 18б **ОТ СТРАНАТА**

На този въпрос отговарят лицата, чието последно преселване е било на територията на страната. Записват се ясно и четливо с думи **общината и населеното място, от които лицето се е преселило на настоящото си място на обичайно живеене.**

ВЪПРОС 18в **ОТ ДРУГА ДЪРЖАВА**

На този въпрос отговарят само лицата, чието последно преселване е от друга държава в България. Записва се ясно и четливо с думи държавата, от която се е преселило лицето **на настоящото си място на обичайно живеене.** Информацията за държавата се събира въз основа на международните граници, съществуващи към 1.01.2010 година.

ВЪПРОС 19 **В ПЕРИОДА 1980 - 2010 Г. ЖИВЯЛО ЛИ Е ЛИЦЕТО В ЧУЖБИНА ЗА ПОВЕЧЕ ОТ 12 МЕСЕЦА?**

Въпросът се попълва за всички лица.

Отговор 1. „**Не е живяло в чужбина**” се огражда за всички лица, които са декларирали, че не са пребивавали за повече от 12 месеца в чужбина през периода 1980 - 2010 година.

Отговор 2. „**Да, живяло е**” се отбелязва за всички лица, заявили, че през посочения период са пребивавали повече от 12 месеца в чужбина независимо от страната им на раждане, гражданството и **независимо от други промени на обичайното местоживеене на лицето вътре в страната** през периода 1980 - 2010 година.

При отговор 2. „**Да, живяло е**” преброителят изписва в указаните квадратчета годината, през която лицето е напуснало България, годината, в която лицето се е завърнало, както и държавата, от която се е преселило.

Годината на заминаване е календарната година, през която лицето е напуснало страната, за да се установи да живее в друга държава за период по-дълъг от 12 месеца.

Годината на пристигане е календарната година, през която лицето **последно** е установило обичайното си местоживеене **в България**, след като е пребивавало в чужбина повече от 12 месеца. Информацията за държавата се събира въз основа на международните граници съществуващи към 1.01.2010 година.

ВЪПРОС 20 **МЯСТО НА ОБИЧАЙНО ЖИВЕЕНЕ НА ЛИЦЕТО ПРЕДИ ЕДНА ГОДИНА (НА 1.09.2009 Г.)**

Въпросът се попълва за всички лица.

Записва се ясно и точно (с думи) - община, населено място и район за градовете София, Пловдив и Варна. За лицата, на които обичайното местоживеене е било в друга държава, се записва само държавата.

ВЪПРОС 21

УЧИ ЛИ ЛИЦЕТО?

Въпросът се попълва за всички лица чрез заграждане на един от двата възможни отговора.

Отговор 1. „Да” се загражда за всички лица (независимо дали учат и работят или само учат), които са записани в държавно, общинско или частно учебно заведение (редовна, задочна, вечерна или дистанционна форма на обучение), при завършването на което се придобива образователна степен и/ или степен на професионална квалификация.

Това са:

- учениците в началното, прогимназиалното и средното образование на общообразователните училища (профилирани и непрофилирани) и в училищата за деца със специални образователни потребности (вкл. помощни, оздравителни, за деца с увреден слух, увредено зрение, възпитателни училища - интернати и други);
- учениците в професионални училища професионални гимназии, професионални училища, професионални колежи и училища по изкуствата;
- учащите в центрове за професионално обучение (ЦПО) по програми, водещи до придобиване на степен на професионална квалификация;
- студентите във висши училища - колежи, университети и специализирани висши институти;
- студентите и учениците в чужбина;
- чуждите граждани, записани в наши учебни заведения;
- лицата, записани като докторанти в университети, академии и научни институти;
- учениците и студентите, завършили през учебната 2009/2010 г. определения курс на обучение, но не са се дипломирали и имат право на явяване на държавен изпит или матура;
- студентките в отпуск по майчинство и студентите, прекъснали обучението си поради различни причини.

Отговор 2. „Не” се загражда за всички лица, които не са записани в учебни заведения. Отговор „Не” се загражда и за децата в предучилищна възраст, в т.ч. и децата в детските градини и яслите.

Отговор „Не” се загражда и за лицата, посещаващи различни курсове и школи за квалификация и преквалификация, които не водят до придобиване на степен на образование или степен на професионална квалификация.

ВЪПРОС 22

СТЕПЕН НА ЗАВЪРШЕНО ОБРАЗОВАНИЕ

Въпросът се попълва за всички лица.

Преброителят загражда **най-високата степен на завършеното от лицето образование** независимо от формата на обучение, в която е придобито (дневна, вечерна, задочна, дистанционна), за което лицето **притежава диплома или свидетелство** (български или легализирани чуждестранни).

1. Образователна и научна степен „доктор” се загражда за лицата, които са придобили **образователна и научна степен „доктор”, „доктор на науките”** или **„кандидат на науките”** за защитена докторска дисертация.

Внимание!

Образователната и научна степен „доктор” е различна от професията лекар (доктор).

Не трябва да се смесват степените на образование и професията!

2. Висше - магистър се загражда за лицата, завършили висше образование в български или чуждестранни висши училища и в притежаваните от тях дипломи е записано за завършена степен на образование „висше”(преди 1996 г.) или „магистър”.

3. Висше - бакалавър се загражда за лицата, завършили висше образование в български или чуждестранни висши училища и в притежаваните от тях дипломи е записано за завършена степен на образование „бакалавър”.

4. Висше - професионален бакалавър, (специалист, полувисше) се загражда за лицата, завършили висше или полувисше образование в български или чуждестранни висши или полувисши училища (колежи) и в притежаваните от тях дипломи е записано за завършена степен на образование „професионален бакалавър”, „висше - специалист” или „полувисше”.

5. Професионално обучение след средно образование (IV степен ПК) се загражда за лицата, завършили 2-годишно професионално обучение след завършване на средното си образование, вкл. и получените свидетелство за придобита IV степен на професионална квалификация. Това се отнася и за лицата, които след средно гимназиално образование са завършили 2-годишен или 3-годишен курс за медицински сестри, акушерки, зъботехници, фелдшери и др., ако не са придобили висше образование „специалист”.

6. Средно специално (техникуми, професионални гимназии, III степен ПК) се загражда за лицата, завършили средните професионални/специални училища: техникуми, професионални гимназии с придобита III степен професионална квалификация, училища по изкуствата, медицински, селскостопански, промишлени, технически училища, търговски гимназии, духовна семинария, както и лицата, завършили средни професионални учебни заведения, приравнени със съответен документ към средните специални училища.

7. Средно професионално-техническо (СПТУ, професионална гимназия, II ПК) се загражда за лицата, които са завършили средните професионално-технически училища, и за тези, завършили професионални гимназии, получили диплома за средно образование и свидетелство за II степен професионална квалификация.

8. Средно общо образование (гимназия) се загражда за лицата, които са завършили средни общообразователни училища, гимназии, ЕСПУ с УПК, класически, езикови и други гимназии, средни спортни училища, средни училища за лица със зрителни и слухови увреждания и са получили диплома за завършено средно общо образование.

9. Професионално-техническо образование (ПТУ/ПУ) - с прием след 8 клас се загражда за лицата, завършили основно образование, продължили обучението си и завършили ПТУ, или получили свидетелство за I степен професионална квалификация.

10. Професионално-техническо образование (ПТУ/ПУ) - с прием след 6/7 клас се загражда за лицата, завършили професионално-технически училища и професионални училища, и за лицата, завършили вечерен прогимназиален курс за работници, в които са получили свидетелство за основно образование с професионална квалификация или свидетелство за придобита I степен професионална квалификация.

11. Основно се загражда за лицата, които са завършили **осми** клас на общообразователните училища по сега действащата образователна система и имат свидетелство за завършено основно образование, лицата, завършили **седми клас**, за които този клас е бил последният клас **за завършено основно** образование, както и за тези, които продължават обучението си в девети и по-горните класове, без да са получили свидетелство за основно образование.

12. Начално се загражда за лицата, завършили четвърти клас по сега действащата система, както и за тези, за които трети клас е бил последният клас за завършено начално образование.

13. Незавършено начално се загражда за лицата, които към момента на преброяването **учат от първи до четвърти клас**, както и за лицата, които са

посещавали, но **не са завършили началния курс на обучение**. Този отговор се отнася и за лицата, които могат само да четат или само да пишат, въпреки че не са посещавали училище.

14. Неграмотен се загражда за лицата, които не умеят нито да четат, нито да пишат.

15. Дете се загражда за децата до 8 години, **които поради възрастта си не са записани в началния курс на обучение (1-ви или 2 клас)** на общообразователните училища.

ВЪПРОС 23

РАБОТИЛО ЛИ Е ЛИЦЕТО ПОНЕ ЕДИН ЧАС В ДНИТЕ ОТ 26.08. ДО 1.09.2010 Г. СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ В ПАРИ, НАТУРА ИЛИ ДРУГ ДОХОД? (имало ли е лицето работа в дните от 26.08. до 1.09.2010 г.)

На този въпрос отговарят всички лица, с изключение на децата до 7 навършени години вкл., ако не посещават училище (т.е. тези, за които на въпрос 22 е отбелязан отговор 15).

Отговори от 1 до 5 се отбелязват както за лицата, които през периода от 26 август до 1 септември 2010 г. вкл. са извършвали някаква работа срещу заплащане в пари или в натура, или друг доход, така и за тези, които през същия период са имали работа, от която временно са отсъствали поради официални празници, годишен или друг платен отпуск, родителски отпуск, отпуск за раждане и отглеждане на дете до навършване на една година, допълнителен отпуск за отглеждане на дете до двегодишна възраст, болест, принудителен неплатен отпуск до 3 месеца, престои поради липса на материали, аварии и др.

За „работа“ се счита извършването на дейности по производство на стоки и предоставяне на услуги поне един час през дните от 26 август до 1 септември 2010 г.

Производството на селскостопански продукти също се счита за работа, ако:

- чрез него се задоволява преобладаваща част от потреблението на домакинството;
- част от продукцията (дори и малка) се продава или разменя.

Не се считат за работа:

- получаването на доход от предоставянето под наем на собствени жилища, земя или друга собственост;
- получаването на доход от притежаването на акции от фирми или дивиденди за дялово участие, без участие в управлението на дейността;
- работа без заплащане в благотворителни и обществени организации;
- неплатената домакинска работа, извършвана в същото домакинство.

Отговор 1 се огражда за лицата, които работят (извършват трудова дейност) срещу заплащане под формата на работна заплата за отработено време или извършена работа в пари или в натура, възнаграждение по граждански договор, хонорар, комисионна.

Този отговор се отнася и за:

- служителите на религията;
- лицата в затворите с присъда, които работят;
- лицата, които се обучават и получават възнаграждение за времето на обучение - платен стаж или чирак.

Отговор 2 се огражда за селскостопанските производители, които произвеждат зеленчуци, плодове или отглеждат животни и др., предназначени изключително за продажба или размяна.

Отговор 3 се огражда за лицата, които работят в собствена фирма, стопанство или предприятие. Този отговор се посочва и за лицата, които са на свободна/частна практика или извършват някаква самостоятелна дейност, от която получават доход като:

- лицата със свободна професия (адвокати, писатели, художници, артисти, музиканти и др.);
- лицата, работещи частно, дори и да нямат регистрирана фирма като лекари, стоматолози, частни учители, детегледачки, домашни прислужнички, частни строители, техници и др.;
- занаятчиите, извършващи услуги с личен труд като шивачи, обушари, фризьори и др.

Отговор 4 се огражда за лицата, които произвеждат селскостопанска продукция, която не продават, но чрез която задоволяват по-голямата част от потреблението на селскостопански продукти в домакинството. Например отглеждат 1 или повече крави, повече от 5 овце или кози, повече от 1 прасе, 10 птици, 2 пчелни семейства или обработват земя, засадена с лозя, овощни и зеленчукови градини или друга земеделска земя с площ над 1 декар.

Отговор 5 се отнася за сезонните работници, които през дните от 26 август до 1 септември 2010 г. не са работили, но които по принцип са ангажирани със сезонна работа, ако имат уверение, че в началото на сезона ще се завърнат на работа при същия работодател, и на които в периода извън сезонната заетост продължава да им се изплаща пълното възнаграждение или значителна част от него. Този отговор се отнася и за самостоятелно заети лица, извършващи сезонна работа, бизнес, но не са работили през дните от 26 август до 1 септември 2010 г., ако имат предприятие, стопанство, което поддържат през несезонния период (продължителността на периода „извън сезонната заетост” не е по-голяма от 3 месеца).

Съответен отговор от 1 до 5 вкл. се посочва и за следните категории лица, в съответствие с упражняваната от тях обичайна трудова дейност, която им осигурява доход:

- работещи пенсионери с пенсия за осигурителен стаж и възраст или друга пенсия, вкл. извършващи селскостопанска дейност съгласно критериите, посочени към отговори 2 и 4;
- учащи, които наред с обичайните си задължения извършват работа, за която получават доход;
- лица, работещи без определено месечно заплащане (безвъзмездно работещи във фамилни предприятия) във фирми, стопанства и др., управлявани от техни родственици, живеещи в същите домакинства.

Съответен отговор от 1 до 5 вкл. се посочва и в случаите, когато някои от тези лица към критичния момент на преброяването може да не са на работа поради причини, които не водят до прекратяване на трудовата дейност (различни форми на отпуск, официални празници, командировки, специализирани курсове за квалификация и повишаване на квалификацията, престои поради неблагоприятни метеорологични условия, технически и организационни проблеми и т.н.).

Отговор 6 се огражда за лицата на възраст 15-74 навършени години, които:

- **Нямат работа през периода от 26 август до 1.09.2010 г.**
- **Имат готовност да започнат работа.**
- **Търсят активно работа, т.е. през последните 4 седмици, вкл. дните от 26.08. до 1.09.2010 г., са предприели някоя от следните стъпки за намиране на работа:**
  - контакт с държавно бюро по труда с цел намиране на работа (независимо дали инициативата е на регистрирания, или на бюрото по труда);

- контакт с частна агенция, фирма, извършваща посреднически услуги по набиране на персонал и др. с цел намиране на работа;
- директно отнасяне към работодатели;
- търсене на съдействие от роднини и познати за намиране на работа;
- подаване или отговаряне на обяви за работа;
- изучаване на обяви за работа;
- явяване на изпит, тест или интервю за кандидатстване за работа;
- търсене на земя, сграда, помещение, оборудване, необходими за започване на самостоятелен бизнес;
- кандидатстване за разрешения, патенти, кредити и др. с цел започване на самостоятелен бизнес.

За безработни се считат и лицата, които не търсят активно работа, но са намерили работа, която очакват да започнат до 3 месеца след наблюдавания период, ако са на разположение да започнат работа.

Лицата, които са в принудителен неплатен отпуск, по-голям от три месеца, се определят като безработни, ако търсят активно работа и са на разположение да започнат работа.

Безработни са и лицата, които след завършване или прекъсване на образованието си, не са постъпили на работа, но търсят работа, независимо дали са регистрирани или не в бюрата по труда.

В случай, че отговорът на въпрос 23 е от 1 до 6, на лицето се задава въпрос 24.

Отговори от 7 до 11 се отнасят за лицата, които през дните от 26.08 до 1.09.2010 г. не са работили (не са имали работа), не са търсили работа или не са имали готовност да започнат работа

Отговор 7. Учащ и неработещ

Този отговор се огражда за всички лица, които посещават учебно заведение, като същевременно не работят и не търсят работа. При посочването на този отговор се преминава директно **на въпрос 28.**

Отговор 8. Пенсионер

Отбелязва се за лица, които получават различен вид пенсии и не работят, нито търсят работа. При посочването на този отговор се преминава директно **на въпрос 31.**

Отговор 9. Лице ангажирано само с домашни или семейни задължения

Този отговор се огражда за лицата, които се занимават само с неплатена работа, свързана с грижи за дома, деца или възрастни хора и не работят извън домакинството срещу заплащане. Този отговор се отнася и за жените, които не са работили и не ползват отпуск по майчинство, но са ангажирани с грижи по отглеждане на децата, поради което не търсят работа.

Отговор 10. Друг неактивен на 15 и повече навършени години (не работи и не търси работа).

Огражда се за лицата на 15 и повече навършени години, които не работят и не търсят работа и за които не се отнася нито един от посочените по-горе отговори на въпрос 23.

Отговор 11. Не учи (от 8 до 14 години вкл.)

Този отговор се огражда за лицата, които са на възраст 8-14 навършени години вкл. и не посещават училище.

На лицата, за които е отбелязан някой от отговорите с номера от 8 до 11, се задава направо въпрос 31, като се пропускат въпроси с номера от 24 до 30.

Въпросите с номера от 24 до 27 се отнасят за лицата, посочили на въпрос 23 отговори от 1 до 6 включително. В случай, че лицето е имало повече от една работа през наблюдавания период, въпросът се отнася за **основната работа. Лицето само определя коя работа счита за основна. В случай на колебание, за основна трябва да се счита работата, на която лицето обикновено работи повече часове за седмица.**

За безработните лица на въпроси от 24 до 27 се посочват данни за последната им работа.

ВЪПРОС 24

ЛИЦЕТО Е: (Статус в заетостта)

1. Работодател

Този отговор се ограджда за лицата, **които сами** (или в съдружие с други лица) **управляват собствено предприятие** (фирма, стопанство и др.), при което **наемат на работа едно или повече лица**.

2. Наето лице

Този отговор се ограджда за лицата, **които извършват определена работа** по трудов договор, граждански или друг договор или устна уговорка, за **която получават възнаграждение в пари или в натура** под формата на работна заплата, възнаграждение по граждански договор, надница, комисионна и др.

3. Самостоятелно работещ (без наети)

Този отговор се ограджда за лицата, **които сами** или в съдружие с други лица **управляват собствени предприятия** (фирми, стопанства), **работят на свободна практика** или извършват самостоятелно друга дейност, **без да наемат на работа други лица**.

4. Неплатен семеен работник

Този отговор се ограджда за лицата, **които работят без формално заплащане във фирма, предприятие, стопанство на родствено лице от същото домакинство**. Ако лицето работи в семейна фирма, предприятие, но има сключен трудов или граждански договор и получава работна заплата или друго възнаграждение, то се счита за наето лице и се отбелязва отговор 2.

5. Член на производствена или селскостопанска кооперация

Този отговор се ограджда за лицата, **които са членове на кооперация и работят**, за което получават трудов доход, а **не само рента**. Лицата, които не са член-кооператори, а работят в кооперациите по трудов или граждански договор се считат за наети лица и за тях се ограджда код 2.

6. Селскостопански производител за собствена консумация

Този отговор се отнася за лицата, които произвеждат селскостопанска продукция (от растениевъдство и животновъдство), занимават се с риболов, събиране на диворастящи растения и др. за консумация в домакинството, без да продават. Това са лицата, за които на въпрос 23 е отбелязан отговор 4.

7. Никога не е работил

Този отговор се ограджда само за безработни лица (отговор 6 на въпрос 23), **които не са имали предишна работа. На тези лица се задава направо въпрос 31, като се пропускат въпроси с номера от 25 до 30.**

ВЪПРОС 25

МЕСТОРАБОТА

Към отговора на този въпрос се записват данни за фирмата, учреждението, организацията, в която лицето осъществява трудова дейност през периода от 26 август до 1 септември 2010 г.

ОБЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ ЗАПИСВАНЕ НА МЯСТОТО НА РАБОТА НА ЛИЦАТА

В отговор на този въпрос **СЕ ЗАПИСВА местоработата с данни в две части:**

- 1) **име** на предприятието, фирмата, учреждението, организацията, дружеството или кооперацията;
- 2) **основна дейност** на предприятието, фирмата, учреждението, организацията, дружеството или кооперацията.

Например:

1.
  - а) „Неги-ООД”, гр. София;
  - б) търговия на едро с вторични суровини и скрап
2.
  - а) Министерство на труда и социалната политика, Бюро по труда, гр. Пазарджик;
  - б) държавно управление - социална политика
3.
  - а) „Саван-ООД” козметичен салон, гр. София;
  - б) услуги.
4.
  - а) Читалище „Просвета”, с. Чифлик, община Троян;
  - б) читалищна дейност.

Името и основната дейност се записват ясно и четливо с печатни букви на кирилица, без съкращения.

Лицето може да намери данни за **точното име и адрес на фирмата, учреждението, организацията** в осигурителната/трудовата си книжка или в договора за наемане на съответната работа.

1. Име на фирмата, учреждението, организацията, в която работи лицето

Записване на името на фирмата, учреждението, организацията:

- Записва се името на фирмата, както е регистрирана, последвано от съкращение на вида (АД, ООД, ЕООД, КД, ЕАД и т.н.) или предшествано от съкращението за едноличен търговец (ЕТ) и събирателно дружество (СД) (**пример 1**).
- Ако лицето работи в поделение (клон, обект) на фирма, (магазини, кафенета, бутици, ресторанти, ателиета, цехове и др.), името на поделението се записва след името на фирмата (**пример 3**).
- За лицата, работещи в структурите на държавното управление се записва точното наименование на министерството, агенцията, или кметството и т.н., както и поделението (**пример 2**).
- За лицата, работещи в Министерството на отбраната, се записва **Министерство на отбраната**.
- За лицата, работещи в структурите на отбраната и въоръжените сили, се записва Българска армия, Национална разузнавателна служба, Национална служба за охрана.
- За лицата, работещи в структурите на Министерството на вътрешните работи, се записва **МВР**.
- За лицата, работещи в структурите на образованието, здравеопазването, съдебната власт и др., се записва пълното наименование на заведението.

2. Основна дейност на фирмата, учреждението, организацията

- Основната дейност на фирмата се определя според **преобладаващия произведен краен продукт или предоставени услуги**. Тя не винаги

съвпада с конкретната работа на лицето. За лицата, работещи в поделенията (клонове, обекти), се записва основна дейност на фирмата, а не на поделението (обекта).

- Основната дейност се записва с **възможно най-големи подробности**.
Например: търговия на едро с мляко, търговия на дребно с обувки, преработка и консервиране на риба, производство на кожени облекла, изкупуване на селскостопански животни, автомобилен товарен транспорт, производство на пластмасови опаковки.

Някои особености при записване на местоработата:

- За лицата, работещи в Министерството на отбраната, се записва **централно държавно управление**.
- За лицата, работещи в структурите на отбраната и въоръжените сили, се записва **дейности, свързани с отбраната на страната**.
- За лицата, работещи в структурите на Министерството на вътрешните работи, се записва:
  - за лицата, работещи в администрацията – „централно държавно управление“;
  - за лицата, работещи в структурите на МВР - съответната дейност – „дейности по опазване на обществения ред и сигурността“ или „пожарна и аварийна безопасност“ и т.н.
- За лицата със свободна професия (писатели, художници, скулптори, поети, музиканти и др.) и лица, работещи на частна практика, се записва:
  - а) **в своя кабинет, ателие** и адресът на местонамирането;
  - б) например лекарска практика или театрална дейност, или образование.За художниците, музикантите, композиторите, лекарите и др., които към момента на преброяването работят в предприятие, фирма, учреждение и пр., се записва наименованието на предприятието, фирмата и др. така, както и за останалите наети.
- За **адвокатите и нотариусите** се записва името на кантората, в която работят, например:
  - а) „Правна кантора Спай“;
  - б) правни услуги.
- За **производителите на селскостопанска продукция, предназначена за пазара**, се записва името на земеделската кооперация, фирмата. Ако лицето е самостоятелно работещ се записва:
  - а) **земеделски производител**;
  - б) основната дейност: според преобладаващия произведен продукт през изминалата година.
- За лицата, които са заети с производството на селскостопанска продукция, с риболов, събирането на диворастящи растения и др. **за консумация само в домакинството**, се записва:
  - а) **„собствено домашно стопанство“**,
  - б) например: смесено растениевъдство-животновъдство или риболов.
- За лицата, **работещи в чужбина**, временно отсъстващи от страната, т.е. заминалите на работа в чужбина, се записва само в какъв вид предприятие работят в чужбина например: 1) строително, 2) дърводобивно, 2) здравно заведение и т.н., подточка 1) може да не се попълва.

ВЪПРОС 26

Форма на собственост на фирмата, учредението, организацията

Отговор 1 се огражда, когато лицето работи в частна фирма, предприятие, стопанство, което е изцяло частно или с държавно участие под 50%. По принцип този отговор се огражда при всички случаи, когато е отбелязан някой от кодовете 1, 3, 4, 5 и 6 на въпрос 24. Този отговор се отнася и за работещите в политически, обществени и религиозни организации.

Отговор 2 се огражда, когато лицето работи в държавно, общинско или смесено предприятие, учредение или организация (с 50% или повече държавна или общинска собственост).

ВЪПРОС 27

КАКВА Е ПРОФЕСИЯТА, ДЛЪЖНОСТТА (ОСНОВНАТА ДЕЙНОСТ), КОЯТО ЛИЦЕТО ИЗПЪЛНЯВА НА СВОЕТО РАБОТНО МЯСТО?

В отговор на този въпрос се записва наименованието на професията или длъжността (занятието), която упражнява лицето на основната си работа (съответстваща на местоработата, записана във въпрос 25).

Не се правят съкращения при записване на наименованието на длъжността (професията, занятието). Записва се ясно и четливо с печатни букви.

Професията (длъжността) се определя от съвкупността от функции и задължения, които лицето извършва или (възнамерява да извърши) и срещу което получава работна заплата или друг доход. За лицата, които упражняват две или повече длъжности (професии, занятия) в едно и също предприятие (при един и същ работодател), се записва тази длъжност (занятие), на което работи най-много часове седмично.

За лицата, които отсъстват от работа в момента на преброяването **поради различни видове отпуск, вкл. курс за повишаване на квалификацията**, се записва професията (длъжността, занятието), която са упражнявали до излизането им в отпуск.

При определяне на професията (длъжността, занятието) трябва да се имат предвид следните уточнения:

- За **жените**, които към момента на преброяването са в отпуск по майчинство, но са **работили до излизането им в отпуск по майчинство**, се записва занятието, което са упражнявали до излизането им в отпуск по майчинство.
- За **учащите и пенсионерите, които работят**, се записва професията (длъжността, занятието), която упражняват в момента на преброяването.
- За лицата, работещи в структурите на **Министерството на вътрешните работи**, се записва, както следва:
  - за лицата, работещи в администрацията, се записва съответната длъжност на държавния служител;
  - за лицата, работещи в другите структури на МВР, се записва само „служител“ в съответната структура: например „служител в държавния апарат за национална сигурност“, „служител в противопожарната охрана“, „служител в националната полиция“ и т.н.
  - за гражданските лица по трудовоправни отношения (**волнонаемни**), се записва конкретната длъжност.
- За лицата, които работят в Министерството на отбраната, се записва съответната **длъжност на държавния служител**.
За лицата от офицерския и сержантския състав, които работят в структурите на Министерството на отбраната се записва „**кадрови военнослужещ**“.

- За лицата, **безвъзмездно работещи във фамилно предприятие** (например съпруга на работещия собственик на фирмата), се записва конкретната работа, която извършват.
- За лицата **сезонни работници**, които през годината са работили сезонна работа, но към момента на преброяването са заети със случайна работа, се записва занятието, което те са упражнявали най-дълго време през годината.

НАЧИН НА ЗАПИСВАНЕ

Професията (длъжността, занятието) трябва да се запише подробно - освен наименованието се записват и основните задачи или обичайни задължения на **работното място** (не на предприятието).

ВЪПРОС 28

В ЕДНО И СЪЩО НАСЕЛЕНО МЯСТО/ДЪРЖАВА ЛИ РАБОТИ/ УЧИ И ЖИВЕЕ ЛИЦЕТО?

Въпросът се попълва за всички лица, които на предходните въпроси са отговорили, че са учащи, работят или са безработни (т.е. на въпрос 23 е отбелязан някой от отговорите от 1 до 7).

Ако лицето е безработно, т.е. отбелязан е отговор 6 на въпрос 23, преброителят трябва да огради отговор 1, без да задава въпроса, след което преминава на въпрос 31.

Ако лицето работи или учи в същото населено място, в което живее обичайно, отбелязва се отговор 2 и също се преминава на въпрос 31.

Ако лицето работи в друго населено място или държава, се отбелязва отговор 3 и се преминава на следващия въпрос.

ВЪПРОС 29

КЪДЕ РАБОТИ/УЧИ ЛИЦЕТО?

Въпросът се попълва за всички лица, които **на въпрос 28 са отговорили с „Не” (отговор 3)**, т.е. за лицата, на които местоработата или учебното заведение е в друго населено място.

Ако лицето работи/учи в България, преброителят записва с думи общината и населеното място, в които се намира местоработата/учебното заведение на лицето. Ако лицето работи/учи в друга страна, записва се само името на страната на реда „Държава”.

ВЪПРОС 30

АКО ЛИЦЕТО РАБОТИ/УЧИ В ДРУГО НАСЕЛЕНО МЯСТО/ДЪРЖАВА И ПЪТУВА ЕЖЕДНЕВНО, С КАКЪВ ВИД ТРАНСПОРТ СЕ ПРИДВИЖВА?

Преброителят огражда съответния отговор от 1 до 5 за вида на транспортното средство, с което пътува лицето до другото населено място, в което се намира местоработата/учебното заведение. Ако не пътува ежедневно до населеното място, отбелязва се отговор 6. Не пътува ежедневно.

За ежедневно пътуване се счита и когато лицето пътува до другото населено място повече от половината дни от седмицата.

ВЪПРОС 31

ИЗТОЧНИЦИ НА СРЕДСТВА ЗА СЪЩЕСТВУВАНЕ

На този въпрос се отговаря за всички лица.

За всяко лице се отбелязва **поне един от посочените източници**. Когато преброяваното лице получава средства **от няколко източника**, се отбелязва **всеки отговор**.

1. Основна работа

Този отговор се огражда за лицата, които **упражняват трудова дейност срещу заплащане или друг доход**. Когато лицето работи на две и повече места, за основна се приема работата, с която лицето е ангажирано най-продължително време.

Този отговор се огражда и при следните случаи:

- за жените в платен отпуск по майчинство (осигурени майки/осиновителки), които получават обезщетение при бременност и раждане (90% от среднодневното им възнаграждение);
- за лицата, които получават обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване; гледане на болен член от семейството; трудова злополука и професионална болест; при трудоустрояване.

2. Допълнителна работа

Този отговор се огражда **само** за лицата, които **извън основната си работа извършват и допълнителна трудова дейност**, за която получават доход.

3. Доход от домашно селско стопанство

Този отговор се огражда за лицата, които получават доход от домашното селско стопанство, независимо дали е в пари или в натура.

4. Обезщетение за безработен

Този отговор се огражда само за безработните лица, които са регистрирани в бюрата по труда и получават съответното обезщетение на безработен.

5. Доходи от пенсии

Този отговор се огражда за лицата, които получават доход от пенсия за осигурителен стаж и възраст, пенсия за инвалидност, наследствена пенсия, народна пенсия, пенсия за особени заслуги, социална пенсия за старост, социална пенсия за инвалидност, пенсия от чужбина, пенсия от доброволно пенсионно осигуряване или друг вид пенсия.

6. Доходи от социално подпомагане

Този отговор се огражда за лицата, получаващи средства в пари и/или в натура, които допълват или заместват собствените доходи на лицата до основните жизнени потребности или за инцидентно възникнали потребности на подпомаганите лица (целева помощ за отопление; месечна помощ за ниски доходи и др.).

7. Семейни помощи и обезщетения

Този отговор се огражда за лицата, които получават помощи и обезщетения при бременност, раждане и отглеждане на деца, финансова помощ в пари и/или в натура за подкрепа на деца, настанени в приемни семейства или в семейства на близки и роднини; други средства в подкрепа на майчинството и отглеждането на деца.

8. Стипендии

Този отговор се посочва за лицата, които получават стипендии.

9. Доходи от собственост (спестявания, рента и др.)

Този отговор се посочва за лицата, които получават средства за съществуване от гореспоменатите източници, както и от други нетрудови доходи (продажба на лични вещи и др.).

10. Издръжка от работещо лице в страната

Този отговор се огражда за лицата, които получават средства за съществуване от лице, което работи.

Ако в домакинството има само едно лице, което работи, за лицата на издръжка се записва този отговор.

11. Издръжка от неработещо лице в страната

Този отговор се огражда за лицата, които получават средства за съществуване от неработещи лица като пенсионери (вкл. и с различни видове пенсии), стипендианти, незаети лица, рентриери и др.

12. Издръжка от безработно лице в страната

Този отговор се огражда за лицата, които получават средства за съществуване от безработни лица.

13. Издръжка от лице в чужбина

Този отговор се огражда за лицата, които получават средства за съществуване от лица живеещи или работещи в чужбина.

ВЪПРОС 32

КОЙ ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ Е ОСНОВЕН ЗА ЛИЦЕТО?

На този въпрос се записва ясно и четливо номерът на източника от въпрос 31, който лицето определя за основен.

ВЪПРОС 33

ИЗПИТВА ЛИ ЛИЦЕТО ЗАТРУДНЕНИЯ В ЕЖЕДНЕВНАТА СИ ДЕЙНОСТ ПОРАДИ ТРАЙНО УВРЕЖДАНЕ?*

Въпросът се попълва за всички лица.

Лицата сами определят отговора на този въпрос.

При отговор „Да” преброителят загражда посочената от лицето степен на затруднение - отговор 2, 3 или 4.

Ако лицето не желае да отговори или не може да прецени, да се запише отг. 9.

ВЪПРОС 34

ПРИЗНАТА ОТ ТЕЛК/НЕЛК СТЕПЕН НА ЗАГУБЕНА РАБОТОСПОСОБНОСТ* (за лицата на 16 и повече години)

Въпросът се попълва за всички лица на 16 и повече години.

Отговор 1. „Няма” се загражда за лицата, които нямат призната степен на загубена работоспособност.

Следващите отговори се отнасят за лицата, с призната степен на загубена работоспособност с експертно решение от ТЕЛК (Териториална експертна лекарска комисия) или НЕЛК (Национална експертна лекарска комисия), за което имат документ.

Лицето посочва записания процент (%) в документа за призната степен на загубена работоспособност и в зависимост от това преброителят загражда отговор 2, 3, 4 или 5.

За лицата, които не са в състояние да посочат процента за призната степен на загубена работоспособност, отговорът се посочва от техни близки или оторизирано лице в колективните домакинства.

За лицата, които не желаят да посочат тази информация, да се запише отговор 9.

ВЪПРОС 35

ПРИЗНАТА ОТ ДЕЛК НАМАЛЕНА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА СОЦИАЛНА АДАПТАЦИЯ* (за лицата до 16 години)

Въпросът се попълва за всички деца до 16 години, като отговорът се посочва от родителите или оторизирано лице в колективните домакинства.

Отговор 1. „Няма” се загражда за децата, които нямат призната от ДЕЛК намалена възможност за социална адаптация.

Следващите отговори се отнасят за децата с призната намалена възможност за социална адаптация с решение от ДЕЛК (Детска експертна лекарска комисия), за което имат документ.

Ако не бъде даден отговор на този въпрос, да се запише отговор 9.

ВЪПРОС 36

ЗАБОЛЯВАНЕ, ЗА КОЕТО Е ИЗДАДЕНО РЕШЕНИЕТО*

Въпросът се попълва само за лицата, отговорили на въпрос 34 с отговори 2, 3, 4 и 5, и само за децата, отговорили на въпрос 35 с отговори 2, 3 и 4.

Преброителят записва в многоточието под въпроса посоченото от лицето **заболяване, което е записано в решението от ТЕЛК/НЕЛК или ДЕЛК.**

За посочилите отговор 1 на въпроси 33, 34 и 35, както и за тези, които не могат или не желаят да посочат заболяването, за което е издадено решението (при наличие на такова), да се запише отговор 999 (непоказано).